

UNIVERSITAS

Norges største studentavis

utgave 8, årgang 77

www.universitas.no

torsdag 9. mars 2023

**UNIVERSITAS
ANMELDER
MANNEN**
Anmeldelse s. 27

**1 AV 5 KVINNER
UTSETTES FOR VOLDTEKT
– VOLDTEKTSEPIDEMI**
Nyhet s. 10-11

**TO TOG:
ER KVINNEBEVEGELSEN
SPLITTET?**
Kultur s. 22-23

**– ALLE ANDRE DAGER EGNER SEG
BEDRE TIL Å FREMSNAKKE KVINNER**
Kommentar s. 3

**NO MORE
DICKPIGS**

**FEMINISTISK LESESIRKEL
– DAG SOLSTAD ER MIN FIENDE**
Kultur s. 24-25

LEDER OG KOMMENTAR

UNIVERSITAS

Ansvarlig redaktør: **Guro Aasaaren**
guro.aasaaren@gmail.com 466 74 942

Nyhetsredaktør: **Saga Eline Jonsson Hoff**
eline.jonsson.hoff@gmail.com 980 82 334

Fotosjef: **Tobias Schildmann Mandt**

Desksjef: **Ingeborg Aure**

Nettredaktør: **Aurora Djupvik Archer**

Uttegner: **Mina Wikeby**

Uttegner: **Mina Ræge**

Uttegner: **Sivert Bjelland**

Deskjournalist: **Åsne Hansteen**

Korrektursjef: **Oscar Grimstad**

Daglig leder: **Ingvild Garmo Nilsson**

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadresse: **Moltke Moes vei 33**

Post: **Boks 3 Blindern, 0313 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Nettside: **www.universitas.no**

Leder

Forsidefeminisme

Hæ, er det en ren kvinne-dagsforside jeg ser? Det stemmer, og det er helt med vilje. Avisforsider er som oftest definert av menn – og menns meninger. Her er det på sin plass å ta selvkritikk. Universitas er ikke noe bedre enn røkla. Det er vi heldigvis obs på alle andre dager enn bare denne uka. Likevel har medie-Norge en jobb å gjøre.

Ferske tall fra Retriever viser at menn kommer til ordet dobbelt så ofte som kvinner. Hele to av tre mediekilder er menn, og lite tyder på en endring. Mannskulturen står fremdeles sterkt i redaksjonene.

Problemet er mangefasettert. Media er både for dårlige til å ringe kvinner og for dårlige til å overbevise kvinner om at nettopp deres stemmer er viktige. Bred representasjon er en av hjørnesteinene i et demokrati. Ender vi opp med en offentlighet der kvinner og minoriteter ikke får eller tør å ytre seg, har vi et alvorlig demokratisk problem.

En altfor stor andel av kilder i norske medier er etnisk norske,

og kildeutvalget gjenspeiler ikke mangfoldet i samfunnet tilstrekkelig. Forskningen viser også at menn tar lettere på å uttale seg om saker utover eget kompetansefelt. Kvinner stiller derimot sjeldnere opp som kilder om de ikke er hundre prosent sikre på temaet.

Journalister har for vane å søke seg til de gode, gamle og gjerne mannlige kildene, som har dominert hvert sitt felt i lang tid som ekspertstemme. Parallelt med at sakene skrives og mannlige kilder ringes, foregår det imidlertid en utvikling journalister bør følge, dekke og aktivt bruke. Spesielt ny er ikke utviklingen heller, og den dreier seg simpelthen om at det sitter et kobbel av kvinner i de samme posisjonene som de mannlige kildene har innehatt i lang tid. De blir bare ikke ringt.

Det er lett å argumentere for at kvinner bør ta mer plass, men en skal passe seg for å ikke anerkjenne at det er en rekke hindre å overkomme for å øke kvinners deltakelse i media: kulturer i redaksjonene, toppstyrte virksomheter, næringsliv med menn i top-

pen, redaktører og journalisters blindsoner, gamle kildelister med etablerte mannlige eksperter og kvinners vegring for å stille opp.

Denne ukens forside må ikke reduseres til en gimmick. Hvis Universitas – og resten av media – går tilbake til mannsdominerte flater når parolene er pakket ned, blir 8. mars-dekningen lite annet enn et markedsføringsstunt. Det holder ikke å være flinkest i klassen på kvinnedagen når avisene preges av hvite menn som pusher 50 resten av året. Brett opp ermene, medie-Norge – det gjør i hvert fall vi.

Denne ukens forside må ikke reduseres til en gimmick

Historiske skråblikk av Åsne «Arvåken» Hansteen

Arkivaren

Fru Fullkommen med skureklut

«Kan noen virkelig tro at skureklut og pottaplante bidrar til å utvikle et selv?», spurte Janneken Øverland i Universitas 55 år tilbake. For på tross av visse fremskritt i kvinnekampen fantes fortsatt «en forherligelse av hennes biologiske rolle og oppgave i samfunnet som mannens slave». Øverland mente at kvinner da som i 1879 skulle lære av Nora i Ibsens *Et dukkehjem* når hun utbryter: «Jeg tror at jeg først og fremst er menneske, jeg, likesåvel som du». Kvinnen som et biologisk og kjønnsbestemt vesen var en myte. Du skal ikke være kvinnelig fremfor alt, men menneske mente Øverland. Den amerikanske sosiologen Betty Friedan sin analyse av kvinnen på 60-tallet var dermed urovekkende: «'Fru Fullkommen' er tidens ideal, den perfekte husmor, blid, glad...». Ikke helt der i 1968, altså.

Universitas 5/6. utgave 1968

Film om kvinner av kvinner

Da Filmskolen i København arrangerte en internasjonal kvinnelifilmfestival i 1977, var det med to målsetninger: å vise at det finnes et reelt alternativ til tradisjonelle mannsdominerte filmer, og å lage et møtested for kvinnelige filmfolk fra hele verden. For på slutten av 70-tallet var kvinnelige regissører på langt nær like organisert som mannlige. Med det vurderte Paula Santa Rita og de andre arrangørene kvinnelifilm som et viktig middel i kvinnekampen. Blant materialet som skulle vises var Alice Guy sin spillefilm fra 1896. En filmskaper, og den første personen til å bruke filmen til å fortelle en historie. Likevel en kvinne svært få hadde hørt om.

Artikkelens bilde illustrerer hvordan kvinner ble fremstilt i en typisk mannefilm 46 år tilbake i tid.

Universitas 01.02.1977

- Universitas er en avis for og av studenter for lærestedene tilknyttet Studentsamskipnaden SiO.
- Universitas arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk.
- Universitas støttes av Velferdsinget, som står uten redaksjonelt ansvar.

ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND

Ordet «kvinnekamp» burde for lengst ha gått ut på dato

«Kvinnedagen» motvirker den språklige omprogrammeringen som er nødvendig for at kjønnsperspektivet skal bli apolitisk.

Kvinnedagen

Aurora Archer, journalist i Universitas

8. mars overskygger rommet for å ta feministiske diskusjoner alle andre dager av året. La meg forklare hvorfor. Vi er langt forbi å ha akseptert at den undertrykte halvparten av befolkningen også har sin plass ved det offentlige forhandlingsbordet. I hvert fall i like stor grad som den andre halvparten har det. Det fremste kravet i det vi kaller «kvinnebevegelsen» sine kamper, har vært nettopp det at plassen rundt bordet skal gå fra å bli sett på som noe som *må kreves*, til noe som er *selsagt*.

8. mars har blitt en markering som i økende grad har blitt et symptom på et utdatert premiss: at kampene som opptar kvinner, sees på som nettopp «kvinnespørsmål» heller enn samfunnsutfordringer på lik linje med spørsmålene som opptrår menn.

Dette premisset går konsekvent igjen i alt som har med markeringen av 8. mars å gjøre.

Ordet «kvinnedag» burde for lengst ha gått ut på dato. Det er nettopp denne formu-

lingen som forsterker oppfatningen av kvinner som «det andre kjønn».

Likevel opprettholder vi tradisjonen om å gi spørsmål som angår annenhver innbygger, kun én markeringsdag.

Forstå meg rett. Kampene kvinner har kjempet, har alt med kjønn å gjøre. Og selve markeringen er høyst nødvendig. Ordet «kvinnedag» er bare en påminnelse om at utfordringene kvinner fortsatt møter, forstås som resultat av deres kjønn i møte med samfunnet de lever i – ikke motsatt.

Å være bevisst på språket, som ofte feiltolkes som nøytralt, er uunngåelig om man vil forstå de usynlige maktstrukturene som gjennomsyrrer alle ledd av samfunnet. En språklig omorganisering er høyst nødvendig for likestillingskampen.

8. mars er et naturlig tidspunkt for å rette lyset mot enkeltsaker gjennom paroler. Men det er den mer generelle kampen om å se kjønnsperspektivet i alle spørsmål som utgjør behovet for selve dagen.

Å bruke ordet «kvinnedag» er som å ta ti steg bakover. Indirekte godtar man at kjønnsperspektivet reduseres til noe som

best kan belyses én dag i året. Når all vekt i likestillingskampen legges på denne ene dagen, er man som kvinne tildelt en umulig oppgave.

Uansett hvilken parole du velger, vil du stille deg selv spørsmålene: Er jeg naiv? og har jeg valgt den «viktigste» saken?

Store deler av markeringen er nemlig sentrert rundt valget av paroler til toget. Det skal stemmes over sak, slagord og rekkefølge.

Når det kun er 8. mars én gang i året, skapes et kunstig press om å sortere ut de

måter undergraver sin egen kjernesak.

En dag hvor enhver kvinne presenteres i kraft av å være motsetningen til menn.

Det har blitt en dag hvor bibliotekene får en unnskyldning til å sette fram bøker om «kvinner i historien», «kvinnelige pionerer» og «kvinner i <insert hvilket som helst samfunnsfelt>». Gi meg de rå gode bøkene skrevet av kvinner uten å poengtere at de er gode på tross av at forfatteren hadde pupper og livmor.

Det har blitt en dag hvor det ryddes av plass i timeplanen til å trekke fram kvinner, slik at de på resten av de 364 dagene i året kan gå tilbake til sin plass: på sidelinjen av den *egentlige* historien, som er skrevet av og for menn. Fortsett å fortelle meg om historiske kvinner også når de ikke føles innkvotert.

Alle andre dager egner seg bedre til å fram snakke kvinner. Det vil bidra til å motvirke ideen om at det er noe som må unnskyldes og at man for all del ikke må glemme å påpeke kjønn når det gjøres. Alle andre dager vil du lettere kunne legge merke til hvordan livet ditt påvirkes av å leve i et samfunn bygget på en maskulin standard.

Har du én feminisisk kjepphest, vil derfor alle andre dager enn 8. mars være bedre tidspunkter å ta den opp på. For behovet for «kvinnekamp» er enda mer prekært alle andre dager av året, men vil til gjengjeld føles mindre påtvunget. Det er alle disse andre dagene den egentlige kampen må kjempes.

Å bruke ordet «kvinnedag» er som å ta ti steg bakover

viktigste sakene. Denne dagen får et destruktivt monopol på debatten om hvilke saker som har betydning for kvinner akkurat nå.

Det usunne fokuset på enhet skaper en frykt for å velge «feil» kamp, en frykt som burde være helt unødvendig. Det er ingen samfunnsdebatter som kan være fruktbare under den typen rammer.

Alle tema oppfattes som betente, og det blir umulig å uttale seg uten å trå feil. Du er kun gitt én sjans på å komme fram til din konklusjon i komplekse saker.

8. mars har blitt til en dag som på mange

nyhetsredaktør: **Saga Eline Jonsson Hoff**
eline.jonsson.hoff@gmail.com 980 81 334

NYHET

Kvinner har flere fysiske helseplager

Nesten dobbelt så mange kvinnelige som mannlige studenter rapporterer om fysiske helseplager, det melder SiO på sine nettsider. Bakgrunnen for tallene er Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (Shot) fra 2022, og tallene understøtter funnene som nylig kom frem i en fersk rapport fra Kvinnehelseutvalget. – Kvinnehelseutvalgets ferske rapport peker på at kvinnehelse har lav status og liten prioritet, og Shot viser at det er behov for tiltak også når det gjelder studenter og kvinnehelse, sier Kari-Jussie Lønning, leder for styringsgruppen til Shot-undersøkelsen til SiO. 45 prosent av kvinnene oppgir å ha ha mye eller svært mye helseplager, blant mennene var dette tallet 23 prosent. UAS

Tusenvis av studenter gassforgiftet i Iran

Mer enn 5000 studenter frykter å ha blitt gassforgiftet i Iran. Primært dreier det seg om kvinnelige studenter, melder TV2 tirsdag. Gassforgiftningen skal ha funnet sted i et tidsrom som strekker seg over de siste månedene. På skoler landet over har elever blitt akutt dårlige med lammelser, kvalme, og pusteproblemer etter først å ha kjent en merkelig lukt. 25 provinser og 230 skoler være berørt. Irans øverste leder Ali Khamenei har kalt forgiftningene en «utilgivelig forbrytelse», og meldt at de ansvarlige skal forfølges «uten nåde», skriver TV2. Iran har de siste månedene vært preget av til dels voldsomme protester etter at 22 år gamle Mahsa Amini, døde i moralpolitiets varetekt etter å ha brutt den kvinnelige kleskoden. UAS

FOTO: NAN

Dropper sosiale aktiviteter

– Nå sliter jeg med å klare de samme utgiftene som da jeg begynte å studere, sier Erica Kunz-Skrede til VG denne uka. Hun har som mange andre erfart at ting blir dyrere. En fersk undersøkelse utført av Sentio på vegne av Norsk studentorganisasjon (NSO) viser at halvparten av oss bruker mer tid enn før på å planlegge innkjøp. Hele en av tre svarer at de har kuttet i sosiale aktiviteter og kulturtilbud, mens en av ti oppgir at de har latt være å oppsøke nødvendige helsetjenester og innkjøp av medisiner. NSO-leder Maika Marie Godal Dam ser på tallene med bekymring, og krever økt studiestøtte. SEJH

OMDISKUTERT STIPENDIATUTLYSNING I KUNSTHISTORIE Mener UiO må avkoloniseres

Underrepresentert: Tobias A. Sveum Isaksen (21), mener UiO-studenter utenfor Blindern er underrepresenterte i studentpolitikken.

Ansatte og studenter ønsker nye perspektiver velkommen i kunsthistoriefaget. UiO må starte med å avkolonisere seg selv, mener kunsthistoriker.

Kunsthistorie

tekst Gry Myrveit Gundersen
foto Matilde Sunde Solsvik

Før nyttår utlyste Universitetet i Oslo (UiO) en omdiskutert stipendiatstilling innen 1800-talls kunsthistorie. Utlysningen opplyste at doktorgradsprosjektet på innovative måter må utfordre hvordan den norske kunsthistorien har blitt fortalt. I tillegg ble det foreslått fem tilnærminger til forskningen, blant annet «tematiske studier basert på feminisme, skeiv teori og postkolonialistisk teori».

En som reagerte på utlysningen er kunsthistoriker Joakim Borda-Pedreira. Han uttalte til Subjekt 8. februar at utlysningen er for snever, og at han er kritisk til at UiO legger så sterke føringer for hva slags forskning som skal gjøres.

Øystein Sjøstad er professor i kunsthistorie ved UiO. Han kjenner seg ikke igjen i kritikken om føringer.

Den eneste føringen i annonsen var at det skulle være norsk 1800-talls-kunst, sier Sjøstad på telefon til Universitas.

Han er selv tilknyttet forskningsprosjektet som stipendiaten vil ta del i. Bakgrunnen for utlysningen er et forskningsprosjekt som handler om å analysere og se på den norske kanon med litt nyere briller enn det man har gjort tidligere, opplyser han.

– Så denne stipendiatstillingen var knyttet opp mot det prosjektet og mine interesser som fagperson og veileder.

– Hvorfor ønsker man å utfordre hvordan den norske kunsthistorien har blitt fortalt?

– Jeg tenker at all god forskning skal utfordre det vante. Alle historiefortellinger er skapt; man har valgt perspektiver og hvordan man skal fortelle en nasjons historie. Så det handler egentlig bare om innovativ forskning, og det tenker jeg alle er enige i at forskning skal være.

Ønsker nye perspektiver velkommen

Marius Bråthen (27) fullførte en bachelor i kunsthistorie ved UiO i fjor. Universitas møter han på Blindern, hvor han nå tar enkeltemner i faget. Bråthen er positiv til stillingsutlysningen og ønsker nye perspektiver velkommen i kunsthistorien:

– Den kunsthistoriske kanon de siste hundre årene har

Kunsthistorieutdannelsen på Blindern er jo ekstremt eurosentrisk

Joakim Borda-Pedreira, kunsthistoriker

jo i stor grad vært vinklet fra noen bestemte vinkler, så det at vi nå ser kunsten fra andre perspektiver virker for meg helt naturlig.

Denne oppfatningen tror han er utbredt blant studentene på kunsthistorie:

– Jeg tror absolutt at dette er noe som de fleste kunsthistoriestudenter er bevisste over, ønsker velkommen og

THISTORIE: Kritiserer seg selv først

Ekkluderende og elitistisk?

I sin kommentar til Subjekt kritiserer Borda-Pedreira også stillingsutlysningen for å være ekkluderende, da den «viser at UiO kun ønsker stipendiater med feministiske, skeive eller postkolonialistiske perspektiver».

Sjåstad mener at denne kritikken bygger på en streng lesning av utlysningen.

– Du mener ikke at dere stenger noen ute?

– Nei, utlysningen åpner egentlig opp for all mulig man er interessert i.

Sjåstad forteller videre at de som søkte på stillingen hadde mange forskjellige perspektiver, og at mange av dem ikke nevnte noe om disse tre perspektivene. Dessuten påpeker han at det ble utlyst to andre stillinger i kunsthistorie samtidig og at disse var helt åpne.

Borda-Pedreira står likevel på sitt når Universitas kontakter han over telefon:

– Jeg opplever ikke at hvem som helst kunne

**Det at vi nå ser
kunsten fra andre
perspektiver virker for
meg helt naturlig**

Marius Bråthen (27), student i kunsthistorie

søke på stillingen. Det var kanskje ikke et krav om at man skulle ha disse perspektivene, men det er jo det de uttrykker. Når det står i teksten, er det det samme som å si at hvis du ikke tenker slik, så er du ikke velkommen.

– UiO mener selv at utlysningen ikke stenger noen ute, men at den tvert imot åpner for flere perspektiver?

– Det mener jeg er et ganske elitistisk syn på det. Når man blir blind på sine egne privilegier så er det sånn man ser det.

Avkolonisering av Blindern

Borda-Pedreira understreker at han ikke er imot at det forskes med de nevnte perspektivene, men at UiO med denne utlysningen starter i feil ende:

– Når man skal drive med maktkritikk eller avkolonisering, så må man begynne med å avkolonisere sin egen institusjon først.

Borda-Pedreira har selv studert kunsthistorie ved UiO, og skal i vår levere sin oppgave om latinamerikansk maleri på 1600-tallet. Han mener det er paradoksalt at forskningsprosjektet etterlyser internasjonale perspektiver, når grunnutdannelsen bærer så lite preg av dem:

– Kunsthistorieutdannelsen på Blindern er jo ekstremt eurosentrisk. Da jeg studerte der, hadde jeg en følelse av at alt som ikke var norsk eller vesteuropeisk var ikke-eksisterende.

Han forteller videre at hvis man er student med røtter utenfor Europa, er det vanskelig å få forståelse fra UiO om at ens egen kunsthistorie også er relevant. I stedet blir man møtt med manglende interesse for og kompetanse om temaet.

– Dette bør UiO titte på før de begynner å styre hva doktorgradsstipendiaterne kan forske på, sier han.

– Kan ikke dette forskningsprosjektet leses som et forsøk på å utfordre den kanon du mener UiO har vært med på å etablere?

– Nei jeg er ikke så sikker på det. Jeg tror snarere at hvis man hadde gjort en gjennomgang av doktorgradsstipendiaterne på Blindern og funnet den personen som forsker på noe som de andre ikke forstår eller setter pris på – da hadde man funnet en person som utfordrer kanon.

– Det å gjøre noe som er offisielt belønnet er ikke det samme som å utfordre, avslutter han.

universitas@universitas.no

NSO i møte med Borten Moe – ba om økt studiestøtte

Statsråd Ola Borten Moe inviterte aktørene i utdanningssektoren til møte torsdag. Der ble det blant annet diskutert psykisk helse og økt studiestøtte.

Studiebarometeret

tekst Knut Egil Aure Nilsen

foto Tobias Schildmann Mandt

– Mange relevante og viktige aktører har fått mulighet til å gi sitt perspektiv på de utfordringene vi står overfor, sier forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe (Sp) til Kunnskapsdepartementets lokaler forrige torsdag.

I midten av februar ble resultatene fra Studiebarometeret, en nasjonal studentundersøkelse om studiekvalitet 2022, offentliggjort. Her kom det blant annet fram at det er en svak nedgang i tilfredsheten blant norske studenter. Samtidig har studentenes motivasjon økt noe blant studenter, over tid har likevel motivasjonen gått ned. Undersøkelsen er utarbeidet av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (Nokut).

Det var på bakgrunn av dette at Borten Moe inviterte til møte med aktører fra utdanningssektoren.

– Studentene lever ikke isolert

Blant deltakerne var, foruten om statsråden selv, Norsk Studentorganisasjon (NSO), Lånekassen, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (Nokut), Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), samt andre organisasjoner med langt navn.

Borten Moe åpnet møtet ved å understreke hvor viktige universitetene og høyskolene er i det norske samfunnet. Han nevnte også de positive sidene ved utdanningssektoren i disse dager, deriblant at flere gjennomfører på normert tid og at karakterene jevnt over blir bedre.

– Studentene lever likevel ikke isolert fra resten av samfunnet, fortsatte statsråden, med henvisning til de økte levekostnadene nordmenn opplever for tiden.

Han fremhevet i tillegg at det er mulig å leve av lån og stipend fra Lånekassen, selv om det ifølge statsråden neppe er et liv noen i rommet ville foretrukket. Han mener det er forståelig at mange studenter velger å jobbe ved siden av.

NSO ber om økt studiestøtte

Og nettopp lån og stipend var noe leder for NSO Maika Marie Godal Dam tok tak i da hun fikk muligheten til å innlede.

Etter møtet utdyper Godal Dam sitt hovedsyn overfor Universitas.

– Vi har vært tydelige på hva vi vil, blant annet at det å øke studi-

estøtten er i samfunnets interesse og derfor noe alle bør være for, sier NSO-lederen.

Statsråd Borten Moe sier at han tar oppfordringen om økt støtte på alvor.

– Det er studentorganisasjonenes jobb å fremme det, men selv sagt tar jeg det på alvor, sier han og legger til at de i årets statsbudsjett faktisk har økt støtten.

Fra 2022 til 2023 øker studiestøtten med 7 prosent.

– Det er det største løftet på 15 år. Det betyr også at studentene er en av veldig få grupper i Norge som opplever vekst i kjøpekraften, sier Borten Moe.

Psykisk helse i fokus

Blant temaene som ble løftet frem mot slutten av møtet var psykisk helse. Temaet ble fremmet av blant annet HK-dir og Samskipnadsrådet.

– Psykisk helse er en kjempestor utfordring for hele det norske samfunnet. Som det helt korrekt blir påpekt her, er ikke tallene noe annerledes for studentene. Det er urovekkende funn og det understreker behovet for at vi som samfunn jobber med det på bred front, sier Borten Moe i etterkant av møtet.

Han får gehør fra Godal Dam, som samtidig benytter anledningen til å komme med en oppfordring til helseministeren.

– En viktig ting, og det er en oppfordring til Ingvild Kjerkol, er å prioritere studentene i den kommende folkehelsemeldingen. Der er det viktig at man også løfter fram studentenes psykiske helse i tida framover.

universitas@universitas.no

gjerning vil ha mer av.

– Hvordan stemmer denne stillingsutlysningen overens med de perspektivene dere har blitt undervist i på studiet?

– Jeg tror at mye pensum og det vi lærer ikke er fullstendig oppdatert. Mange av de obligatoriske emnene har nok et kildemateriale som er litt gammelt. Vi har hatt mulighet til å lære noe om både feministiske, skeive og postkolonialistiske teorier, men det kunne helt sikkert vært mer av det.

Ikke helt nye fagområder

Selv om feministiske, skeive og kanskje især postkolonialistiske perspektiver på kunsthistorien er i vinden om dagen, påpeker Sjåstad at disse perspektivene ikke er nye for fagfeltet, og at de har blitt jobbet med i flere tiår:

– Det er ganske etablerte fagområder innenfor humaniora og kunsthistorie. Så jeg føler ikke at det var en radikal eller paradigmeskiftende utlysning.

Sjåstad er likevel enig med Bråthen i at faget kan trenge en oppdatering.

– Jeg synes at mange av de perspektivene som har blitt nevnt kanskje mangler litt hva gjelder norsk kunsthistoriskrivning. Faget er kanskje litt vel konservativt og tradisjonelt.

Men her spør han at det vil skje endringer de neste årene:

– Det er jeg sikker på. Både fordi studentene ønsker det, men også fordi vi professorer er opp-tatt av det, sier Sjåstad.

Mellom hormonhimm

#nohormones-trenden advarer mot hormonell prevensjon. Samtidig øker aborttallene. – Det er som å velge mellom pest eller kolera, sier jusstudent Vilde Snustad (21).

Hormonell prevensjon

tekst Eline Ruud Kristiansen
foto Tobias Schildmann Mandt og Vladimir Zivanovic

– Jeg har bygd meg opp en angst for prevensjonsmidler, jeg har ikke lyst til å prøve igjen.

Vilde Snustad var 14 år da legen for første gang anbefalte henne p-piller. Sterke mensmerter med tidvis oppkast gikk såpass ut over hverdagen.

– Jeg gikk på p-piller i ca. ett år, men vekt oppgang og psykisk sykdom gjorde at jeg ikke orket mer. Panikkangsten og depresjonen kan ha vært en sammensetning av mer, men jeg tror pillene gjorde det verre.

Året etter tok hun p-stav i håp om å slippe problemene.

– Smertene ble bedre, men jeg blødde hver dag i seks måneder. Da føltes det ikke verdt det.

Etter å ha tatt ut p-staven, fikk hun partner. Legen anbefalte hormonspiral, men alle gode ting viste seg å ikke være tre. Smertene ble så ille at hun var borte fra skolen i en måned.

Snustad fjernet spiralen, og har siden den gang holdt seg unna hormonell prevensjon.

– Det er som å velge mellom pest eller kolera med bivirkninger på den ene siden og risikoen for å bli gravid på den andre.

Hun er lettet over hun ikke har måttet stå i det vanskelige valget rundt et uønsket svangerskap.

– Det kunne ha skjedd, og jeg er klar over at det ikke bare er et valg. Jeg vet fra kjente at abort kan være psykisk belastende.

Trendy med hormonfritt

Snustad er ikke den eneste som har gitt opp hormonell prevensjon. Med hashtaggen #nohormones deles tips om apper for å følge egglosningsyklusen, temperaturmålinger og den klassiske hoppe-av-i-svingen, i sosiale medier. Målet er ifølge influenserne å leve mest mulig naturlig og hormonfritt uten å tukle med kroppens syklus.

Siri Kløkstad er gynekolog i Sex og samfunn og synes disse rådene er problematiske.

– Selv om statistikken viser at veldig få opplever alvorlige bivirkninger, hjelper det ikke om du ser nok influensere som sier de sluttet på prevensjonen og ble tynnere, lykkeligere og fikk ny kjæreste.

Hun synes også bruken av ordet «naturlig» kan være misvisende.

– Den naturlige konsekvensen av å ha samleie er for de fleste å bli gravid. Alle former for apper eller å hoppe av i svingen er ikke «naturlig». For 150 år siden fikk kvinner 8–10 barn og var gravide stort sett hele sitt fertile liv. Vi bruker jo prevensjon nettopp fordi vi ønsker å unngå det naturlige, nemlig å bli gravid.

– Trenden om å være «hormonfri» er også misvisende, siden kroppen allerede er full av hormoner, sier hun.

Hormonskepsis i vinden

Kløkstad opplever at hennes pasienter føler seg litt lurt. – Jeg tror vi helsepersonell har underkommunisert dette med bivirkninger. Men vi vet jo at noen kvinner opplever bivirkninger av sitt hormonelle prevensjonsmiddel, og det må vi begynne å ta på alvor. Det er viktig å høre fra de med gode opp-

levelser, men samtidig anerkjenne at noen opplever bivirkninger.

Hun er bekymret for at seksuelt aktive ikke prøver nok alternativer før de antar at de vil reagere like dårlig på alle prevensjonsmidler.

– Et vanlig utsagn er «jeg tåler ikke p-piller». Det finnes veldig mange forskjellige sammensetninger av hormoner som man kan få, så hvis man reagerer dårlig på en, kan man prøve en annen type. Men det er jo ikke noe man vet hvis ikke helsepersonell har tatt seg tiden til å fortelle deg det.

Deppa av hormoner?

Spesielt de psykiske bivirkningene ved hormonell prevensjon får mye fokus i media, men Kløkstad er skeptisk.

– Ingen forskning har funnet en tydelig årsakssammenheng mellom klinisk depresjon og bruk av hormonell prevensjon, heller

Jeg har bygd meg opp en angst for prevensjonsmidler

Vilde Snustad (21), jusstudent

ikke vektøkning over lengre tid. Noen kan gå litt opp i starten, men tenårene er også en tid der kroppen endrer seg.

Hun anbefaler at man følger med oppstartstidspunkt for prevensjonsmidlene.

– Noen kan bli litt ustabile i humøret og oppleve nedstemthet i oppstartsfasen, men som oftest blir det veldig mye bedre etter tre måneder.

Kløkstad understreker at hvis noen kommer til henne og føler seg nedstemt over ett år etter de begynte på prevensjon, snak-

ker de gjerne litt om hva som være årsaken. Kløkstad understreker at humørsvingninger og nedstemthet kan ha sammenheng med endringer i livet for øvrig, for eksempel samlivsbrudd og dødsfall. – Det kan være for mange være lett å forklare at plagene man opplever skyldes en pille, og sånn kan det være for noen, men absolutt ikke de fleste.

Kløkstad savner også mer snakk om dem som får det bedre med hormonelle prevensjonsmidler.

– De som for eksempel sliter med premenstruelt syndrom (PMS) og premenstruell dysforisk lidelse (PMDD) kan faktisk oppleve mer stabilt humør med hormonell prevensjon. En fin «bivirkning» er at mange kan få mindre kviser og mensmerter. Hormonell prevensjon kan også hjelpe noen for et mer stabilt humør.

Hun legger likevel til at vi må tak de som opplever bivirkninger på alvor.

– Men vi vet jo at noen kvinner opplever bivirkninger av sitt hormonelle prevensjonsmiddel, og det må vi begynne å ta på alvor. Statistikk er én ting, virkelige mennesker er noe annet.

Positiv spiral

– I en ideell verden skulle man latt være, men da er man ikke beskyttet, så dette føles som det beste alternativet.

Agnes Jørgensen (24) deler gjerne sine prevensjonserfaringer sammen studievenninne Jenny Gaskill (23). Etter mange år med bivirkninger og misnøye fant de sin redning: hormonspiral.

– Jeg gikk først på p-piller, men det ble stress å huske pillen. P-staven gjorde at jeg blødde mye, så da fjernet jeg den. Jeg merker spiral har mindre innvirkninger på hudproblemer og humørsvingninger, forteller Jørgensen.

Gaskill har hatt en lignende erfaring med både p-piller og p-stav. Nå er hun fornøyd med den hormonelle spiralen. Studentene er

el og -helvete

Hormonelle prevensjonsmetoder

+ Hormonell prevensjon baseres på to ulike hormoner: Gestagen (progesteron) og østrogen.

Ulike alternativer for hormonell prevensjon:

+ P-piller: Kombinasjonspiller med både østrogen og gestagen.

+ Minipiller: Piller med bare gestagen.

+ P-sprøyte: Langtidsvirkende gestagen i sprøyteform.

+ P-stav: Inneholder kun gestagen.

+ Hormonspiral: Har hormoninnlegg med gestagen.

+ P-plaster, depotplaster: Et kombinasjonsmiddel med både østrogen og gestagen.

+ Angrepille, nødprevensjon: Består av en tablett med høy dose gestagen.

+ Bruken av p-piller har gått ned, mens p-stav og spiral har blitt mer populære.

+ De vanligste av de ufarlige bivirkningene er hodepine, humørsvingninger, nedstemthet, angst, nedsatt sexlyst, kvalme og svimmelhet, uregelmessige blødninger, endret mengde utflod og forverring av kviser. Disse blir ofte bedre etter tre måneder etter oppstart.

Kilde: NHL.no, sexogsamfunn.no, Legemiddelverket

likevel bevisst de mulige bivirkningene prevensjonen kan ha på kroppen.

– Jeg lurer på hvordan hverdagen ville vært uten, og om det ville hatt en innvirkning i det psykiske eller fysiske. Men det blir *the lesser evil*, når jeg synes dette er det beste av det jeg har prøvd, sier Jørgensen.

Studentene opplever begge at informasjonen fra helsevesenet har vært begrenset.

– Informasjonen finnes, men du må oppsøke den på egen hånd, forklarer Jørgensen.

Abort – skam og tabu

Er det ett sted Kløkstad mener man ikke bør lete for faglig og kritisk informasjon, er det

Informasjonen finnes, men du må oppsøke den på egenhånd

Agnes Jørgensen (24), lektorstudent

Tiktok. Mens *#nohormones*-trenden oppmuntrer til å kaste pillene i søpla eller dra ut spiralen selv, nevner ingen den høye risikoen for graviditet som de hormonfrie alternativene kan ha.

– Fordi abort er heldigvis mer tilgjengelig enn før, tenker mange kanskje at det ikke er noe stress. På en måte synes jeg vi skal tenke det, men det er vanskelig å sette seg inn i hvordan det er å måtte ta det valget. Det kan være viktig å tenke gjennom hvordan det å bli uønsket gravid ville vært for deg når du skal ta et valg om prevensjon. Mange pasienter angret veldig på å ikke ha brukt prevensjon, fordi de hadde tenkt at det å ta abort skulle være lettere.

Flere store sykehus opplever nå økt pågang etter abortinngrep. Selv om abort er lett tilgjengelig, synes Kløkstad det er viktig å huske at valget fortsatt er skambelagt.

– På én side forteller samfunnet oss at prevensjon ikke er bra for kroppen, men samtidig er det ingen som snakker om det å ta abort.

Hun skulle ønske abort var enda lettere og mer tilgjengelig, men også at informasjonen rundt skulle vært bedre. Hun forstår at mange opplever valget som pest eller kolera.

– Vi må enten bruke prevensjon med bivirkninger som kan komme, eller å risikere å bli gravide. Hva som er riktig valg er det kun den enkelte som kan bestemme, men vi er opptatt av at man skal få all informasjon, alle muligheter og skjønne valget man skal ta. Jeg har ingen fasit, men historiene om abort burde også komme ut.

Hun legger til at det å kunne leve et fritt sexliv uten graviditet også er bra for psyken.

– Det finnes mange alternativer, og det er veldig individuelt. Det som funker for naboen, funker nødvendigvis ikke for deg.

Hva med prevensjon for menn?

Og hva med mennene? De har foreløpig bare kondomet. Det synes Kløkstad er synd.

– Men de burde vært flinkere. Det er veldig ballsy å ligge i vei og tenke at det skal gå bra. Det er veldig kjipt at ikke er trendy å bruke kondom.

Etter fem år med utvikling, kan man imidlertid øyne håp: Nestorone, en gel som påvirker sædcellenes svømmegenskap og dermed vil hindre befruktning, er i fase tre av en studie. Grunnet til at testingen har tatt lang tid, er at bivirkningene skal være færrest mulig. Helt fri for bivirkninger vil den uansett ikke bli. Nå er det opp til mannfolka å vurdere om bivirkningene blir verdt det.

universitas@universitas.no

Merket for livet: Heller ikke p-staven skulle hjelpe Vilde Snustad (21).

Over 7000 studenter ved UiO tar ingen studiepoeng

En fjerdedel av studentene på UiO tar null studiepoeng. – Vi jobber stadig med å forhindre frafall, sier studiedirektør.

Studiepoeng

tekst Saga Eline Jonsson Hoff
foto Charlotte Førde Skomsøy

Vårsemesteret 2023 er det registrert 26.068 studenter ved Universitetet i Oslo (UiO). Blant dem er det 7291 studenter som ikke avlegger studiepoeng, viser tall fra universitetet. Det utgjør nesten 28 prosent av studentmassen.

UiO vil hvert semester ha en gruppe av studenter som avlegger null studiepoeng, opplyser direktør for avdeling for studieadministrasjonen Hanna Ekeli.

«Noen avlegger null studiepoeng fordi de faller fra studiet det aktuelle semesteret, mens andre ikke består eksamen(er)», skriver hun i en e-post til Universitas.

Hun presiserer imidlertid at gruppen er nysansert. Studenter som er på utveksling, masterstudenter midt i større emner som går over flere semestre, og dem som er i permisjon, men semesterregistrerer seg, inngår alle i gruppen.

– Høy andel

– Jeg tenker at det er en høy andel. Det er klart, men det er veldig viktig at vi nyanserer tallet, sier leder i Studentparlamentet ved UiO Oline Sæther til Universitas.

Det er om lag like mange masterstudenter som bachelorstudenter som ikke tar studiepoeng. Den største gruppen som tar null studiepoeng, er imidlertid enkeltemnestudentene.

Sæther anser det som fint at man har mulighet til å ta fag som enkeltemnestudent, også hvis man ikke tar eksamen. Som enkeltemnestudent får man plass på fag som har ledig kapasitet etter at programklassene er fylt.

– Det er ikke noen ekstra gevinst i om de tar eksamen eller ikke, utover at UiO hadde tjent penger på at de avla eksamen, sier Sæther.

Taper penger

Universitetene får penger av Kunnskapsdepartementet basert på blant annet hvor mange studiepoeng som avlegges.

«Går dere glipp av penger som følge av at nesten 28 prosent av studentmassen deres ikke tar studiepoeng?»

«Det stemmer at UiO ikke vil få studiepoeng-inntekter dersom en student ikke avlegger studiepoeng. Samtidig har andelen studenter som avlegger null studiepoeng vært nokså stabil de siste 5 årene, med unntak av koronaåret 2020, da andelen studenter som avla null studiepoeng, gikk noe ned, til cirka 24 prosent», skriver studiedirektør Ekeli.

Hun understreker at fakultetene stadig jobber for å forhindre frafall, både i form av fornying av studietilbud og forbedring av læringsmiljøet. Men det vil alltid være studenter som av ulike grunner avlegger null studiepoeng.

Snylterne?

Som registrert student får man tilgang til en rekke goder i form at studentrabatter.

Sæther vil ikke spekulere i hvor stor andel av dem som ikke tar studiepoeng, men er registrerte

Høyt frafall: UiO tjener ingen penger på de studentene som ikke avlegger eksamen.

studenter, «snylter».

– Men det er klart at det sikkert er en andel som tenker at det er en måte å spare penger på. Man bør lage et system som gjør det vanskeligst mulig å snylte.

Samtidig vil det alltid være noen som benytter seg av systemet for å få rabatter og goder, understreker hun.

– Det går utover dem som faktisk studerer. Men jeg tror ikke man bør gjøre systemer mer lukket for å unngå at noen snylter.

Det blir en balansegang, sier hun.

– Disse pengene kunne vel gått til andre ting?

– Ja. Jeg vil anbefale studenter ved UiO som vurderer å bytte studie å fullføre eksamen. Da får du papirene på gjennomført emne. Det er også gunstig for universitetet, avslutter hun.

universitas@universitas.no

Studentdemokrati for fall?

Studentparlamentet foreslo å gi mer makt til færre hender grunnet tynt oppmøte. – Folk har verken økonomisk rom eller rom i timeplanen, sier parlamentsleder.

Studentdemokrati

tekst Magnus Brandt

Oppmøtet til Studentparlamentet ved Oslomet har vært så skralt denne høsten at to av tre møter ikke har blitt satt. Hvorfor? De var ikke nok til å være vedtaksdyktige.

Grunnet det dårlige oppmøtet foreslo arbeidsutvalget derfor å senke antallet som må møte opp til 10 personer på møtet 28. februar. Da kunne man fortsatt sette møtene i de periodene mange ikke har mulighet til å komme på møter. Dette ville resultert i at færre personer vil kunne få mer makt. De må være 14 stykker for å fatte vedtak.

Studentparlamentet er studentenes øverste organ, og jobber for å ivareta, fremme og forbedre studentenes sosiale, faglige og økonomiske situasjon. De består av 28 representanter i tillegg til 14 vara-representanter.

Ville helgardere seg

Universitas møter lederen av Studentparlamentet Karl Magnus Nikolai Coronus Dretvik Nyeng på kontoret deres på Oslomet.

Forslaget kom som følge av lav rekkruttering og oppmøte på møtene. De ønsket å helgardere seg mot den sårbarheten de opplevde i fjor høst.

– Vi foreslo å senke det fra 14 som kunne gjøre vedtak til 10, og da samtidig innføre at alle fakultetene må være representert. Det ble da ikke vedtatt i februar, og da må vi bare jobbe mer med å påminne om at man må melde seg på til møtet.

På spørsmål hvorfor oppmøtet har vært såpass dårlig, forteller Nyeng at det er en blanding av en rekke utfordringer som har bidratt til dette.

– Det er flere som har opplevd både i år og i fjor at de ønsker å bidra, men har verken økonomisk rom eller rom i timeplanen til det. I tillegg er det en utfordring at vi er et profesjonsuniversitet, har vi mange som er mye ute i praksis.

Nyeng viser til at praksisplasser ligger utenfor byen og har derav lang reisevei, eller at man er i turnusarbeid under parlamentsmøter, hindrer høyt oppmøte.

– Det gjør at flere som har lyst til å delta dessverre ikke har mulighet, fortsetter Nyeng.

Ikke nok engasjement

Nyeng erfarer at det er færre som engasjerer seg generelt, også i frivilligheten, og dette er en utfordring.

Da de slet med oppmøtet i høst, kunne de bruke det engasjementet som var til å diskutere saker - men det holdt ikke til å behandle sakene.

Dette resulterte i en del følgefeil, ifølge Nyeng. Saker som burde blitt behandlet tidligere måtte utsettes, noe som ga mange forsinkelser i saksgangen.

– Vi ønsker på ett vis å gjøre det enklere å kunne fortsette videre med å behandle saker, slik at de som faktisk har anledning til å møte opp ikke kommer på bomturer, men har mulighet til å faktisk påvirke istedenfor å bare sitte å diskutere.

Aktuelt senere?

På spørsmål om det er sannsynlig at forslaget blir tatt opp igjen svarer Nyeng at om man ikke opplever en økning i engasjementet, eller en større mulighet for folk å engasjere seg kan det være behov for å stille spørsmålet om man skal senke antallet for å kunne

Det er flere som har opplevd både i år og i fjor at de ønsker å bidra, men har verken økonomisk rom eller rom i timeplanen til det

Karl Magnus Nyeng, leder i arbeidsutvalget ved Studentparlamentet ved Oslomet

sette møtet igjen.

Men han forteller også at han har troen på at det nye parlamentet som startet i januar og fortset-

ter ut året, ikke skal gi dem noen utfordringer når det gjelder vedtaksdyktighet.

– Jeg tror vi nå har fått en flink og engasjert gjeng som ønsker å bidra så mye de kan. Så får vi finne på kreative løsninger når folk ikke kan møte på grunn av arbeid og praksis.

universitas@universitas.no

KJØNNSFORSKJELLER I BLINDSONE:

Vil tette kunnskapshull

Spurkland i sitt ess: Foreleser og forsker Anne Spurkland savner et større fokus på grunnleggende forskning.

Kvinnehelseutvalget ønsker nasjonale krav om kjønnspektiv i medisinsk og helsefaglig forskning.

– Viktig å beskytte kvinner med forskning, og ikke fra forskning, sier farmasøytprofessor.

Kvinnehelse

tekst Frøydis Vangsøy
tekst Jessney Castueras

– Det er viktig å beskytte kvinner med forskning, og ikke fra forskning. I mange kliniske studier ekskluderes kvinner fordi forskere er redde for hva som skal skje hvis hun blir gravid, eller hvordan p-pillen kan påvirke studien.

Hedvig Nordeng, professor på Farmasøytisk institutt ved Universitetet i Oslo (UiO), applauderer forslaget om å inkludere kjønnspektiv i all medisinsk og helsefaglig forskning.

Forrige uke leverte Kvinnehelseutvalget sin rapport «Den store forskjellen». En rekke tiltak for å bedre kvinnehelsen ble lagt på bordet.

Kvinnen, eller kjønn, i forskning
«Utvalget anbefaler at det utarbeides spesifikke nasjonale retningslinjer som stiller krav om

kjønnspektiv i medisinsk og helsefaglig forskning», lyder forslaget.

– Legemidler påvirker hele livet ditt. Fra vugge til grav. Alle faser i en kvinnes liv kan påvirkes av bruk av legemidler.

Hun har i lang tid vært opptatt av kjønnsforskjeller og legemidler, og forsker på sikkerhet og bruk av medisiner ved graviditet. Hun er også opptatt av kjønnsforskjeller i legemiddelbruk og bivirkninger:

– Vi har jo en syklus. Hvordan påvirker denne syklusen andre sykdomsforløp? spør Nordeng, og peker på sykdommer hvor kvinner er overrepresentert, som migræne og lavt stoffskifte, og i bruk av medisiner, som antidepressive legemidler.

Hun mener kjønn påvirker resultater i forskning, fordi kvinner ofte blir nedprioritert i ulike studier. Nordeng sier vi vet altfor lite om hvordan medisiner påvirker menn og kvinner ulikt.

– Medisiner er et av de beste verktøyene vi har, men da trenger vi lik kunnskap om hvordan medisiner påvirker kjønnene. Det er viktig å analysere dette separat – for kvinner og menn – i forskningen.

Et krav om kjønnspektiv

I lys av forslaget om krav til kjønnspektiv i forskning, peker Nordeng på at kvinner og menn kan ha ulike symptomer på sykdommer, som for eksempel hjerneslag og hjerteinfarkt.

– Det gjelder å vite hva disse forskjellene er, og derfor er det

Det er viktig å beskytte kvinner med forskning, og ikke fra forskning

Hedvig Nordeng, professor på Farmasøytisk institutt ved UiO

viktig å synliggjøre kjønnspektivet i forskningen sin. Dette tiltaket vil automatisk kreve en større bevissthet rundt kjønnspektivet i helse- og medisin faglig forskning.

Hun trekker fram behovet for forskning med fokus på nettopp forskjellene:

– Lungekreft forekommer ulikt hos kvinner og menn, men hva kommer det av? Er det fordi vi er mindre av vekt, har en annen biologi, eller spiller kanskje kjønns-hormonene vår en rolle?

– Det kan jeg ikke svare på, men det skulle jeg ønske at jeg kunne svare på.

Beret Bråten er førsteamanuensis på Senter for tverrfaglige kjønnsstudier. Hun ønsker også kjønnspektivet i medisinsk forskning velkommen.

«En viktig grunn til at utredningen er blitt oversett lenge, er at kjønnspektivet mangler i svært mye medisinsk og helsefaglig forskning. Derfor er dette et betimelig forslag», skriver hun i en e-post til Universitas.

Savner et grunnperspektiv

Anne Spurkland er professor i anatomi og forsker i molekylær immunologi ved UiO. Hun mener rapporten er viktig, men savner et

større fokus på grunnforskning, altså grunnleggende forskning som har som formål å føre til ny innsikt, uten at den nødvendigvis gir umiddelbar gevinst i økonomi eller kunnskap, til forskjell fra anvendt forskning.

«Mange av forskjellene som fremkommer, i både sykdomsårsak og symptom bilder mellom menn og kvinner, kan sannsynligvis tilskrives ulikheter i menn og kvinners immunforsvar.»

Ulikhet i immunforsvarets funksjon vil for eksempel påvirke betennelsesykdommer, hjerte- og karsykdommer, og demens, forklarer hun.

Spurkland er dessuten redd rapporten kan ha uventede begrensninger for enkelte forskere.

«Når man søker om midler til forskningsprosjekter via forskningsrådet, må man allerede nå gjøre rede for hvordan kjønnspektivet i forskningen blir ivare tatt», skriver hun, og peker også på forslaget om kjønnspektiv i medisinsk forskning:

«Mener de at bare forskning som har et kjønnspektiv skal kunne finansieres?»

En annen svakhet hun trekker fram, er forslaget om å øke midlene til forskning i allmennpraksis gjennom allmennt medisinske fors-

Kvinnehelseutvalget foreslår:

- + Styrke kjønnspektiver i helse.
- + Øke statusen for kvinners helse.
- + Styrke kunnskapsbroen mellom forskning, utdanning og praksis.
- + Lytte til kvinners stemmer i helsetjenesten.
- + Sikre en samordning som fungerer.

Kilde: Kvinnehelseutvalget

kningsenheter, som ikke nødvendigvis vil sette kvinnen i fokus:

«Det kan være fornuftig, men det blir ikke automatisk kvinnehelse relevant bare fordi forskningen foregår i allmennpraksis».

75 konkrete tiltak sendes nå på høring, men ikke alle er optimistiske på rapportens vegne. Lege Kaveh Rashidi skrev i en kronikk i magasinet at han er redd for den politiske handlekraften uteblir. «Tiltakene ekspertene har tro på har til sammen en prislapp på en milliard kroner. Til sammenligning har man foreløpig brukt 36 milliarder på Follobanen», skriver Rashidi og avslutter:

«Et godt eksempel på dårlige prioriteringer og urettferdig politikk.»

universitas@universitas.no

1 AV 5 NORSKE KVINNER HAR BLITT VOLDTATT:

– Dette angår oss alle

En ny rapport viser at voldtekt fremdeles utgjør et alvorlig samfunnsproblem. Universitas har tatt en prat med fem kvinner som på ulike måter kjemper for kvinners rettigheter i Norge om hva de tenker bør gjøres.

Voldtekt

tekst Marie Myrene Nørstebø og Emilie Kaland Lindseth

foto Saga Eline Jonsson Hoff, Tobias Schildmann Mandt og Jessney Castueras

Shazia Majid: – Voldtektsepidemi

– Jeg har vært kronisk opprørt den siste tiden, forteller Shazia Majid om de høye tallene i rapporten.

Majid er journalist og samfunnsdebattant, og er i år konferansier for 8. marsmarkeringen i Oslo. Hun er klar på at kvinneaendring fortsatt er enormt viktig.

– Det er mange kamper som gjenstår. Jeg tenker på den systematiske nedprioriteringen av kvinnehelse og «voldtektsepidemien». I tiår har vi snakket om vold og voldtekt i nære relasjoner. Å få vite at det er et så stort omfang i dag, er sjokkerende, sier Majid.

Hun trekker frem to faktorer som mulige grunner til økningen

i voldtekter:

– For det første tar rapporten med sovevoldtekt. For det andre er det økt kunnskap og økt samtale om seksuelle overgrep, og jeg tror det er blitt lettere for kvinner å identifisere hva de har vært utsatt for. Dette er reelle tall som handler om grove seksuelle overgrep med makt og tvang. At det er en så stor økning blant unge kvinner og jenter, er særlig alarmerende.

Majid trekker fram at det i andre land kan være lavere voldtektstall, men at det ikke nødvendigvis er reelle tall, fordi kvinnene ikke tør å melde i fra.

– Det er bra at det blir større åpenhet i Norge, og det er viktig

at vi får disse tallene og ser hvor stort problemet er. For disse voldtektene har enorme kostnader for enkeltmennesket og storsamfunnet.

På spørsmål om hva som skal til for å få tallene ned, svarer Majid at norske kvinner trenger bedre rettsvern. Hun er tydelig på at det er behov for en samtykkelov, og at det må øremerkes ressurser til holdningsarbeid.

– Enkelte sier at likestillingen har gått for langt. Nei, den har kommet for kort. Vi er overhodet ikke i mål, og denne rapporten slår det fast, avslutter en bestemt Majid.

«Omfang av vold og overgrep i den norske befolkningen»

- + Rapport utgitt av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS).
- + Utført forrige gang i 2014.
- + Viser til en dobling i antall voldtekter siden 2014.
- + 22 prosent av norske kvinner rapporterer at de har blitt voldtatt.
- + Antall kvinner som har blitt voldtatt øker i alle aldersgrupper.
- + 11 prosent av voldtektene er utført med makt, tvang eller trusler, mens resterende 11 prosent er såkalte sovevoldtekter utført der offeret enten sover eller er i en tilstand der de ikke er i stand til å vise motstand.
- + Kun 1 av 10 oppsøker helsehjelp i etterkant av seksuelle overgrep.
- + 96 prosent av alle volds- og overgrepsoffer opplever at gjerningsmannen ikke blir stilt for retten og dømt.

Thea Austgulen: På tide med samtykkelov

En av aktørene som har stått på barrikadene for at Norge skal innføre en samtykkelov, er Juridisk rådgivning for kvinner (Jurk). Her er Thea Austgulen juridisk fagrådgiver. Hun mener det er på høy tid at regjeringen får på plass en samtykkebasert voldtektsbestemmelse.

– En samtykkelov vil gjøre det klart at en voldtekt ikke handler om en plikt til å uttrykke motstand, men at det er den som tar

initiativet til sex som har et ansvar for å forsikre seg om at alle parter deltar frivillig, sier Austgulen til Universitas.

Hun er klokkeklar om hvilke likestillingsutfordringer Norges rettssystem står ovenfor.

– Jurk mener at en samtykkebasert voldtektsbestemmelse vil gjøre det enklere å formidle hva en voldtekt er, fordi loven vil gjenspeile samfunnets oppfatning. Det er uheldig at verken vi eller andre

som jobber med holdningsarbeid ikke kan bekrefte at voldtekt er sex uten samtykke med loven i ryggen når vi underviser i temaet.

Selv var ikke Austgulen overrasket over tallene som kommer frem i rapporten til NKVTS.

– Voldtekt av jenter og kvinner i Norge er et stort samfunnsproblem. Nå har vi fått bevisene og tallene til å underbygge det vi allerede visste, avslutter Austgulen.

Sarah Safavifard: Etterlyser bedre rettsvern

Sarah Safavifard, student og bystyremedlem for Oslo SV, synes det var vondt å lese tallene i rapporten, men hun var heller ikke overrasket.

– Som ung kvinne kjenner man ofte flere som har blitt utsatt for overgrep. Vold og overgrep er ikke noe de blir utsatt for «der borte». Det skjer her, med venner, familie og andre nære, fortsetter Safavifard.

I tillegg til påkjenningen som følger av å bli utsatt for vold og overgrep, trekker Safavifard fram den psykiske belastningen av å ikke bli trodd av sitt eget rettssystemet. For henne blir det derfor et spørsmål om hvorvidt Norge kan

kalle seg et likestilt land, når vi vet hvilke lidelser halvparten av befolkningen blir utsatt for.

– Det føles utrygt å vite at loven ikke er på min side om jeg skulle bli utsatt for noe, sier Safavifard.

På spørsmål om hva som kan ligge bak den drastiske økningen, trekker Safavifard fram mer åpenhet om voldtekt og overgrep, som har gjort at voldtektbegrepet har blitt mer presist i løpet av de siste årene.

– Jeg tror vi har blitt bedre på å snakke om hva voldtekt og overgrep er, som #MeToo, slik at flere i ettertid kanskje har skjont at det som skjedde den kvelden egentlig ikke var helt greit, at det var gren-

seoverskridende.

Safavifard etterlyser konkrete tiltak for å få slutt på vold mot kvinner. Hun sier videre at det haster med å få på plass en samtykkelov, i tillegg til å bruke mer ressurser på etterforskning av voldtektsanmeldelser. I tillegg foreslår hun å øke kompetansen til lærere, slik at de både kan undervise om grensesetting og gjenkjenne seksuelle overgrep blant elever gjennom blant annet bedre seksualitetsundervisning.

– Vi kan ikke tillate at det blir en ny dobling i løpet av de neste ni årene, avslutter Safavifard.

Vold og overgrep er ikke noe de blir utsatt for «der borte». Det skjer her, med venner, familie og andre nære

Sarah Safavifard, student og bystyremedlem for Oslo SV

Frida Marie Grande: – Jeg skulle ønske jeg ble overrasket

– Jeg skulle ønske jeg ble overrasket, men det blir jeg dessverre ikke, sier Frida Marie Grande. Hun er en av kvinnene bak instagramkontoen @100ohistorier.

På kontoen deler de historier fra kvinner som har opplevd vold og overgrep. Grande har selv delt sin historie om voldtekt.

– Det kan bli teknisk med prosenter og tall, og det kan derfor bli lett å glemme at dette handler om mennesker som deg og meg. En hendelse på en time kan påvirke et menneske for resten av deres liv, forteller Grande om motivasjonen bak kontoen.

– Jeg tror tallene fra rapporten kommer til å få folk til å innse at mange de kjenner kanskje

har blitt voldtatt, men bare ikke turte å fortelle om det ennå, sier Grande.

Grande viser til forskning og egne erfaringer når hun forteller at det som regel tar flere år før voldtekts ofre er åpne om hva de har blitt utsatt for.

– Mange ofre klandrer seg selv i etterkant. Det har jeg selv opplevd, og mange skjønner heller ikke hva de har vært utsatt for før etter mange år senere.

Videre sier Grande at hun synes begrepet om en voldtektsmann er problematisk, og tror at en av grunnene bak økningen i rapporterte tilfeller kan være større åpenhet om hva voldtekt er og hvem som kan utføre handlingen.

– Det er ikke en spesiell type

mennesker som voldtar, ofte er det helt vanlige folk. I undersøkelsen kom det jo også frem at de fleste av ofrene kjenner sin overgrepsmann og ofte er det faktisk egne venner, sier Grande.

Grande er klar på at vi ikke skal gå rundt å være redd for egne venner, men etterlyser heller en større bevissthet rundt hva samtykke egentlig betyr.

– Det er bedre å spørre en ekstra gang, avslutter Grande.

Enkelte sier at likestilling har gått for langt. Nei, den har kommet for kort

Shazia Majid, journalist og samfunnsdebattant

Ingvild Endestad: God seksualundervisning er forebyggende

– Det er vondt å se svart på hvitt at vi har et så stort problem med voldtekt i Norge. Dette viser at voldtekt ikke er noe som bare rammer noen få, men et stort samfunnsproblem, sier Ingvild Endestad, avdelingsleder i Sex og samfunn.

Endestad håper at økningen kan forklares av et videre voldtektsbegrep, som også rammer overgrep og seksuelle krenkelser som ikke er utført ved trusler og vold.

– Det har også vært veldig mange modige stemmer som har fortalt sine historier, som igjen har ført til at flere greier å sette ord på det de har opplevd.

Hun vektlegger at det aller største problemet er at voldtekter i det hele tatt forekommer, og at man er nødt til å jobbe forebyggende. Hun understreker viktigheten av god seksualundervisning.

– Vi må begynne med forebyggende arbeid allerede fra barnehagen. Vi trenger at barn og unge

får lov til å bli kjent med sin egen seksualitet på en trygg måte, og at de har et språk for å fortelle når noen gjør noe med kroppen deres som ikke er greit. Da vet vi også at de får en tryggere seksualitet både med seg selv og i møte med andre. Endestad avslutter med en god huskeregel:

– Sex skal alltid være godt og digg og bra, og noe som alle involverte parter vil ha.

SKOLEPENGER FOR UTENLANDSKE STUDENTER:

Utdanning til en halv mill

Studieavgift: Universitetsstyret hadde sitt andre møte for året på tirsdag. Da vedtok de blant annet at studenter utenfor EØS og Sveits må betale skolepenger fra høsten av.

Universitetsstyret ved UiO har vedtatt studieavgifter for studenter utenfor EØS og Sveits. Fra høsten kan de måtte bla opp i dyre dommer for utdanning.

Dyre dommer

tekst Anders Ihle Tovan
foto Matilde Sunde Solsvik

Etter at regjeringen valgte å innføre skolepenger for internasjonale studenter, skal universitetene og høyskolene nå ta fatt på prissettingen av de ulike studiene.

Tirsdag vedtok derfor universitetsstyret ved Universitetet i Oslo (UiO) innføring av studieavgifter for studenter utenfor EØS og Sveits.

Prislisten deles inn i seks kategorier, og studenter kan måtte regne med å betale mellom 130- og 500.000 kroner hvert år, avhengig av hvilket studieprogram de velger. Profesjonsutdanningene i medisin og odontologi vil bli de dyreste, mens lavere grader innenfor humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag, i tillegg til økonomi og administrasjon, vil være blant de rimeligere alternativene.

Løftebrudd

I oktober i fjor la regjeringen frem et forslag i forbindelse med statsbudsjettet om at studenter utenfor disse områdene må betale skolepenger. Under et studentpolitisk møte i samme måned var forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe klar på at Norge ikke kunne være det eneste landet i verden som tilbyr gratis utdanning, og viste blant annet til land som USA, England og Australia.

Bruddet med deres egen regjeringsplatt-

form og valglofter resulterte i sterk kritikk fra flere hold. Maika Marie Godal Dam, leder i Norsk Studentorganisasjon (NSO), omtalte det da til Universitas som «et brudd på et fundamentalt prinsipp om at norsk utdanning skal være gratis».

ANSA-president Anna Handal Hellenes sa bestemt at dette ville «lukke dørene for internasjonalisering».

Ser til nabolandene

Innføringen av studieavgifter kommer i kjølvannet av en reduksjon i bevilgninger til universitets- og høyskolesektoren. Det totale kuttet ligger på rundt 75 millioner kroner i år. UiOs andel vil ligge på rett over 12 millioner kroner. I sakspapirene skriver UiO imidlertid at «det ikke er noen direkte sammenheng mellom beregningsgrunnlaget for departementets kutt og institusjonenes mulighet for inntjening».

Kunnskapsdepartementet foreslår at Norge bruker tilsvarende regler som i Sverige og Danmark, som sier at studieavgiften minimum skal dekke kostnadene av de ulike utdanningene.

Kristin Clemet, nåværende styremedlem i universitetsstyret ved UiO og tidligere utdannings- og forskningsminister, sa at departementet anslår et frafall av internasjonale studenter på cirka 70 prosent etter innføringen av studieavgifter, men at det sannsynligvis vil normalisere seg.

– I Sverige tok det ti år før antall studenter var det samme som før. I Danmark tok det bare to, sa hun på møtet.

Videre i vedtaket står det at universitetsstyret gir universitetsdirektøren fullmakt til å foreta justeringer i prismodellen. Viserektor for utdanning Bjørn Stensaker var i møtet på tirsdag tydelig på at UiO burde få en større grad av autonomi. Han ønsker at kostnadskategoriene blir myket opp, noe som ifølge ham vil gjøre at fokuset fremover kan rettes mot både kvalitet og internasjonalt samarbeid.

Hakk i hæl

Atle Faye er kommunikasjonssjef ved Kunsthøgskolen i Oslo (Khio). Han skriver i en e-post til Universitas at de for tiden gjør en vurdering av hvilke kostnader en innføring av skolepenger for internasjonale studenter vil medføre.

«Det er ennå ikke fastsatt en konkret studieavgift for Khio. Den korte tiden fra politisk vedtak om skolepenger, til ordningen skal innføres, skaper tidspress for institusjonene, og gjør også situasjonen svært utfordrende for studenter som søker om opptak», fortsetter han.

«De dyreste studiene ved UiO vil ligge på rundt en halv million i året. Vil dere være i det samme sjiktet?».

«Hva det vil koste, vet vi ikke ennå. Det er det man internt jobber med å finne ut av. Det vi kan si generelt, er at utdanning innen de praktisk-estetiske fagene er dyre, etter som utdanningen er veldig praksisnær og studentene er avhengig av tilgang på scener, utstillingsrom, materialer og verksteder.»

Faye forteller at kommende studenter vil bli orientert om at det politisk er fattet et vedtak om å innføre en slik studieavgift, og at de vil få informasjon om et eventuelt beløp så fort som mulig.

Oslomet kommer til å følge Kunnskapsdepartementets krav om å innføre studieav-

Dette er vedtaket:

+ Universitetsstyret vedtar innføring av studieavgifter for studenter fra utenfor EU/ EØS og Sveits ved UiO fra og med studieåret 2023/24. UiOs opplegg for studieavgifter skal gjennomføres på grunnlag av de varslede endringene i universitets- og høyskoleloven.

+ Universitetsstyret vedtar den foreslåtte prismodellen for studieavgifter til UiOs studieprogram. Dette gir følgende prislister for studieåret 2023/2024:

- Studier i kategori F – 130.000 per år
- Studier i kategori E – 160.000 per år
- Studier i kategori D – 180.000 per år
- Studier i kategori C – 260.000 per år
- Studier i kategori B – 380.000 per år
- Studier i kategori A – 500.000 per år

+ Universitetsstyret gir universitetsdirektøren fullmakt til å foreta justeringer i prismodellen.

+ Universitetsstyret gir rektor fullmakt til å fastsette lokalt regelverk om studieavgift.

Kilde: Universitetsstyret ved UiO

gift for studenter fra land utenfor EØS og Sveits fra høsten i år. I likhet med UiO vil studieavgiften hos dem variere basert på studie. I en e-post til Universitas skriver Silje Fekjær, prorektor ved Oslomet, følgende:

«Studieavgiften for å ta en master på Oslomet vil variere fra 185.400 til 373.550 kroner for denne studentgruppen, avhengig av hvilket studieprogram de får opptak på».

NY LISTE STILLER TIL VALG I STUDENTPARLAMENTET:

UiO er mer enn Blindern

Underrepresentert: Tobias A. Sveum Isaksen (21), mener UiO-studenter utenfor Blindern er underrepresenterte i studentpolitikken.

Studentparlamentets nyeste liste mener UiO er for Blindern-fokusert. – Det er behov for bedre representasjon i studentpolitikken, sier leder for Profesjonslisten.

Valg

tekst Edvard Storm Simonsen
foto Matilde Sunde Solsvik

– Hvis vi ser på dem som i dag er listevalgte representanter i Studentparlamentet, så er det, hvis mine tall er riktige, kun 2 av 27 som ikke studerer på Blindern, mens 25 studerer på Blindern. Det er et veldig stort misforhold, sier jusstudent leder for Profesjonslisten Tobias A. Sveum Isaksen (21).

Valget til Studentparlamentet på Universitetet i Oslo går av stabelen 20.–27. april. Studentparlamentet er det øverste tillitsvalgte organet for studenter ved UiO og består av 35 valgte representanter (se faktaboks).

Men få vet egentlig hva Studentparlamentet egentlig driver med. Det bekreftet en uformell spørreundersøkelse utført av Universitas i fjor.

Mer enn Blindern

Isaksen tror i likhet det er få som kjenner til Studentparlamentet, i alle fall blant jusstudentene på Domus Juridica, hvor Universitas møter ham. Økt synlighet på hele UiO – spesielt utenfor Blindern – er bakgrunnen for at Profesjonslisten ble til og er valgets nykommer for året.

Han understreker at listen er for alle studenter, men at mye av poenget med listen er å representere og bedre studenttilbudet for dem som ikke studerer på Blindern.

– Hvis vi ser på fordelingen av tilbud til studenter både fra Universitetet i Oslo og SiO, så er det meste lokalisert til Blindern, sier han og viser spesielt til SiO sine tilbud.

Isaksen mener det er et problem at det som skjer på Blindern er lite synlig for dem som studerer utenfor Blindern. Det er også vanskeligere for dem å bruke tilbudene på Blindern, ifølge Isaksen.

– Det er en høyere terskel for oss å faktisk bruke tilbudene som er der. Jeg for eksempel har kun vært på Blindern én gang, og det var da jeg skulle hente studentkort. Jeg vet at det er situasjonen for mange andre.

– Dere kaller dere Profesjonslisten og ønsker mer sentring utenfor Blindern, men det er jo også mange profesjonsstudenter som holder til på Blindern. Er de også en del av deres målgruppe?

– Hvis det er profesjon, så tenker jeg først og fremst på dem som har fem- eller seksårige studieprogrammer. Grunnen til at vi har et ekstra fokus på juridisk fakultet og medisinsk fakultet, er fordi dette er de gamle profesjonsstudiene ved Universitetet i Oslo.

– Vi var agendasettere

Mens nye lister kommer til, faller andre fra. I år er det Moderat liste og Henke og Thom-listen som ikke tar gjenvalg. De hadde rett og slett ikke tid, opplyser listemedlem Henrik Vassal.

– Da konkluderte vi med at det ikke var gunstig for noen egentlig, verken for oss eller studentene vi eventuelt skal representere.

Henke og Thom-listen, som har sitt ut-

Jeg har bare vært på Blindern én gang, og det var for å hente studentkort

Tobias A. Sveum Isaksen (21), student og leder for Profesjonslisten

spring i kjellerpuben U1 på SV-fakultetet, hadde som noen av sine hjertesaker å jobbe for frivilligheten, og å senke terskelen for å delta i studentpolitikken.

– Er det noen andre lister som kan representere disse sakene videre?

– Vi var jo agendasettere. Året etter vi hadde studentfrivillighet som hovedsak, hadde nesten alle listene det blant de øverste sakene sine, sier Vassal.

– Og vi hadde jo som mål å gi alle stu-

Studentparlamentet:

- + Det øverste tillitsvalgte organet for UiO-studenter, som arbeider for å fremme studentenes interesser til universitetsledelsen.
- + Består av 27 valgte representanter fra lister samt åtte representanter fra hver av de åtte fakultetene.
- + Velges hvert år ved hemmelig valg, hvor alle studenter registrert ved UiO har stemmerett.
- + Utformer en studentpolitisk plattform hvert år, hvor det fastslås hvilken politikk parlamentet skal føre det kommende året.
- + Valg til Studentparlamentet avholdes 20.–27. april. Seks lister stiller til valg.

Kilde: studentparlamentet.uio.no

dentene eierskap til studentpolitikken, og det ser jo ut som at den nye listen Profesjonslisten har tatt inspirasjon fra det i sitt program.

Vassal mener det er en fin tanke å få bedret tilbudene på de andre fakultetene, men håper ikke det blir en spesifikk programdebatt.

– Tidligere har flere jusstudenter for eksempel ønsket å innføre Lovdata på alle eksamene på UiO. På Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, for eksempel, er det ikke akkurat aktuelt med Lovdata på eksamen.

Ikke uvanlig

– Det er veldig leit, men det er ikke uvanlig, sier leder for Studentparlamentet Oline Sæther om hva hun tenker om at ikke alle listene tar gjenvalg ved vårens studentparlamentsvalg.

– Lister oppstår, og så har de år hvor de gjør det veldig godt og er aktive, og så blir de borte et år eller to, og så kommer de tilbake. Så vi tar det ikke veldig tungt at ikke alle fra i fjor ikke stiller igjen.

Isaksen håper selv å kunne fylle noe av tomrommet de utgående listene etterlater seg.

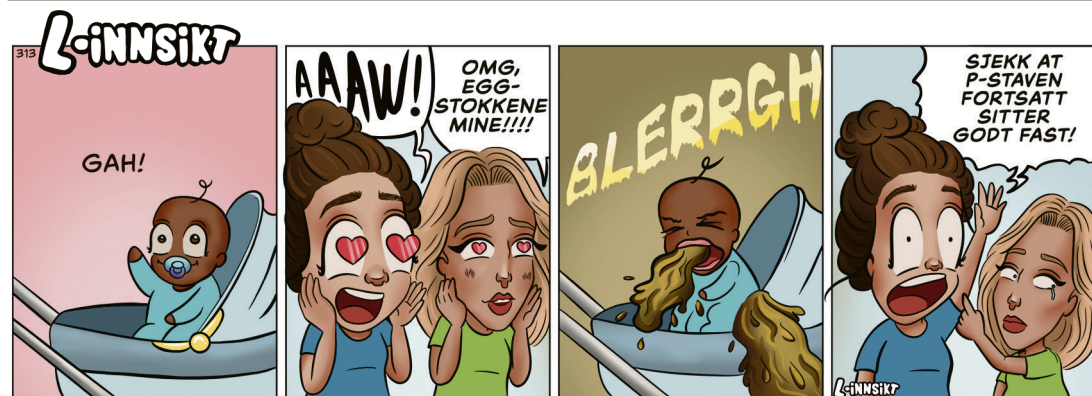
– Det er veldig synd at noen liste må gi seg. Alle har et særlig preg som tilfører noe nytt og viktig i studentpolitikken. Så det er jo synd, men da er det også viktig at det kommer nye lister som greier å erstatte dem, og det behovet de etterlater seg.

– Dekker dere det behovet?

– I hvert fall deler av behovet. Det kommer litt an på den konkrete politikken som vi lander på til slutt.

Det lykkes ikke Universitas å komme i kontakt med Moderat liste, som heller ikke stiller til gjenvalg, før avisa gikk i trykken.

universitas@universitas.no

Verpesjuka

De oppvoksende generasjoner bruker som kjent lenger og lenger tid på å bestemme seg for å produsere avkom, og produsere langt færre av dem enn før, til enkelte tidligere statsministres store sorg. Er den manglende verpesjuka et ledd i vår evolusjonære utviklingsprosess? Hvem vet. Om jeg kunne endre gangen i menneskets utvikling som vesen, ville jeg foreslått at vi fungerte mer som fuglene. Om man bare kunne legge egg i et rede og være ferdig med det, sluppet evinnelig mas i ni måneder og mere til, tror jeg tallene hadde skutt i været. *HN*

LYST PÅ DELTIDSJOPP I UNIVERSITAS?

FOTOGRAF

ANNONSESELGER

UTTEGNER

KULTUR, NYHETER, REPORTASJE, KLIMA, ANMELDELSER, TULL OG TØYS, UTENRIKS,
DEBATT + VAFLER, ØL, FOTBALLTRENING OG MASSE ANNET SPRELL

Tilbudsguiden

AVIS

MORGENBLADET

50 % studentrabatt på Morgenbladet

Bestill her:
www.morgenbladet.no/student

Kontakt oss:
abo@morgenbladet.no
23 36 05 00

www.morgenbladet.no

Da Dagsavisen

Få 50 % studentrabatt på Dagsavisen!

Bestill her:
www.abonnement.dagsavisen.no/student

dagsavisen@mediacconnect.no
Tlf: 22 99 80 00
www.dagsavisen.no

Finansavisen

Gratis tilgang til Finansavisen
Ordinær pris: Fra 3345,- for et år

- Dette er den beste dagen å selge aksjer på
... kan trigge paramenter
Endelig en Porsche 9 for norske hytteve

Logg inn med din studentmail
fa.no

FLYTTING/LAGERPLASS

Trangt i hybelen?

La Wanda passe på ting du ikke trenger akkurat nå. Vi henter, lagrer og returnerer, for kun 15kr per eske/mnd. Henting fra kr 0.

wanda.space

GYNEKOLOG

Majorstua kvinneklinikk

Gynekologisk undersøkelse og celleprøve
Studentpris kr. 950,-

Gynekolog sentralt på Majorstuen. Du får raskt time hos gynekolog, og du trenger ikke henvisning. Enkel timebestilling på nett og ingen ekstra gebyr for timer på kveld og i helger.

Velkommen til en hyggelig og profesjonell time.

Bestill time på majorstvakvinnelinikk.no

TILBUDSGUIDEN FOR STUDENTER I OSLO

EVENT

10% studentrabatt på leie av lyd- og lysprodukter fra 123lyd.no

DJ til ditt studentparty/samling fra djb.no

Spesialsydde løsninger som passer ditt budsjett.

DJ Booking Norge AS
Hasleveien 28A, 0571 Oslo

djb@djb.no
Tlf: 90 53 29 29
DJ og artister: www.djb.no
Lyd og lys: www.123lyd.no

PartyLyd.no
Lyd & Lysutleie

Festutstyr, helt enkelt.

Velg pakken du vil leie, og hent selv på et selvbetjent lager.

30% studentrabatt
KODE: **STUDENT30**

STUDENTBOLIG

ANKER STUDENTBOLIG

"Den beste studietiden får du hos oss, i hjertet av Oslo"

www.ankerstudentbolig.no

TILBUDSGUIDEN

GODE

TILBUD

FOR

STUDENTER

I

OSLO

UNGE LOVLAUSE

I skuggen av Akropolis har studentar sett finanskrisa rive sund framtida deira og tilliten deira til staten. Nokre av dei har teke til gatene med slagord og steinar. Andre har søkt tilflukt i kollektiv og fellesskap.

Studenter i Hellas

tekst og foto Matilde Sunde Solsvik

I kamp for ei betre framtid

Heime hjå Evgenia er det alltid ope hus. Ho bur med systera si og familien sin i ei stor leiligheit i Exarchia, ein bydel i Aten. Saman med fleire av venene sine engasjerer ho seg politisk og er leiар for ei anarkistisk gruppe. Mange studentar engasjerer seg politisk i Aten, men fleire lét også vere i frykt for å hamne i konflikt med politiet som står rundt om på campus. Evgenia og fleire av venene hennar har vore vitne til politivald mot aktivistar og fortel at dette er kvardagskost.

— Fucka situasjon

Costas, Bill, Kyriakos og Xaris er alle studentar i Aten. Dei meiner at situasjonen i landet er «fucka». Fleire studentar skildrar det heile som eit tillitsbrot mellom staten og folket, og seier at dei fleste berre følgjer sine egne reglar og lovar fordi dei ikkje stoler på staten.

Betre for skeive?

Xristina bur saman med to andre i bestemora si leilegheit. Trass ei konservativ regjering som samarbeider tett med den ortodokse kyrkja, seier fleire at det er lett å vere ung og skeiv i Aten. Xristina meiner at det ikkje er så polarisert mellom skeive og heterofile blant unge i byen. Hun fortel at mange i den yngre generasjonen tek avstand frå den konservative og religiøse livsstilen som fleire av dei eldre framleis held fast på.

Ei usikker framtid

Adam er student ved Panteionuniversitetet i Aten. Som mange går han ei usikker framtid i møte etter endt studietid. Den økonomiske krisa og den høge arbeidsløysa i Hellas gjer det vanskeleg for mange unge. Prisane stig, som i resten av Europa, fleire får ikkje jobb og slit med å betale rekningane.

På Eva sitt rom

Eva på rommet i kollektivet. Eva engasjerer seg også politisk i ein anarkistisk gruppe og håper på ei endring og ein mindre korrupt stat.

FAMILIER ER SPLITTET ETTER SKJELVET SOM HAR TATT OVER 50.000

– Hjelpen til syrere

Familien og huset: Hagar Al Syade tenker fortsatt tilbake til november, når huset sto og familien samlet seg. Nå er alt borte.

FOTO: PRIVAT

Blant gruslagt infrastruktur og splittede familier prøver tre studenter å lappe sammen hverdagen. – Den geopolitiske konteksten gjør befolkningen enda mer sårbar, mener rådgiver i Norsk Folkehjelp.

Jordskjelvene i Tyrkia og Syria

Armann Kippersund

Natt til 6. januar rammes Tyrkia og Syria av kraftige jordskjelv. Ali Mutlu sov, Ali Haydar Öksüz gjorde seg klar til universitetet og Hagar Al Syade fikk en telefon. Nå er over 50.000 mennesker omkommet, og flere byer lagt i grus.

Hvor er familien?

Over en videosamtale møter Universitas

arkitektstudenten Mutlu og maskiningeniør-studenten Öksüz. Begge er 22 år, og var i storbyen Adana da jordskjelvene startet. Siden da har hverdagen vært et uoversiktlig kaos.

– Da jeg fikk vite at det var jordskjelv, tenkte jeg med en gang på familien min. Jeg ringte far, han gråt. Han fortalte meg at de fortsatt levde. Og så løp jeg ut og kunne ikke se noe, forteller Mutlu.

Det skal ta tre dager før det kommer hjelp til byen de oppholder seg i. Og når hjelpen er framme, er store deler av byen

allerede lagt i grus.

– Telefonlinjene var nede, så vi kunne etter hvert ikke nå hverandre. I tillegg var all infrastruktur ødelagt, så redningen kom ikke frem.

Mutlu blir stille, før han forteller at flere familiemedlemmer og venner har mistet livet.

– Og alt er så rart. Hvis du vil ha et hus må du jobbe 20 år, sånn er det i Tyrkia. Nå har jeg sett flere risikere livet sitt for å lete i ruinene etter noe av verdi i det som er igjen av hjemmet.

Livet som student blir òg satt på vent. Öksüz var snart på vei til universitetet Çukurova i Adana, da han merker at byen ris- ter.

– Jeg vet at alle på mitt studie ble rammet av jordskjelvet. Og flere har vi mistet kontakt med. Nå er vi også spredt forskjellige steder, sier Öksüz som nå oppholder

seg i byen Eskisehir nordvest i Tyrkia.

Politikken får vente

Öksüz er leder for Erasmus Student Network i Çukurova, som nå jobber iherdig med å mobilisere studentene. Han noterer seg at studentenes ønsker nå varierer kraftig.

– Enkelte er på trygge steder og har mu-

Det er tydelig at hjelpen til syrere uteblir

Nawar Saddik, Syria-rådgiver i Norsk folkehjelp

O LIV:

uteblir

Før skjelvet: Ali Haydar Öksüz (22) og Ali Mutlu (22) var helt ordinære studenter før skjelvet, nå har kaoset skyggelagt framtiden.

FOTO: PRIVAT

Recep Tayyip Erdoğan's håndtering av situasjonen er ikke svarene lette å komme med. Frykten for sensuren lever fortsatt. Reaksjoner på den politiske situasjonene i landet kan Öksüz fortelle at har ventet på seg. Mutlu legger til:

– Jeg tenker at i en katastrofe er det heller ikke lett å se hva som kunne vært gjort bedre. Ingen var helt forberedt på dette.

Det tok ikke lang tid før vi skjønte at alle i huset var døde. Bestemor, onkel, hans kone og tre sønner

Student **Hagar Al Syade (24)** om hvordan jordskjelvet har rammet familien

Og midt i svaret blir Mutlu avbrutt av den ustabile internettforbindelsen. Bak en latter sier han hvordan samtalen vår sine uventede avbrudd kan fungere som en metafor på hverdagen hans.

Syrere i limbo

Ifølge Røde Kors er Tyrkia det landet i verden som har tatt imot flest syriske flyktninger, med et antall

på omkring 3,6 millioner. De aller fleste har bosatt seg nær grenseovergangene mellom landene, der jordskjelvene har rammet.

I Klassekampen 8. februar skrives det om Syrias situasjon og hvordan sanksjoner mot staten hindrer finansiell hjelp å nå befolkningen. Men ikke bare i Syria møter syrere problemer.

Nawar Saddik er Syria-rådgiver i Norsk Folkehjelp. Han sier at den geopolitiske konteksten har gjort landet, og spesielt det syriske folket veldig sårbart.

– Like før jordskjelvet skjedde det en endring i Erdogans holdning til syriske myndigheter. Syriske myndigheter og syrere blir nå sett ned på, mener Saddik.

Han understreker at også det internasjonale samfunnet bærer ansvar for å analysere situasjonen og ikke la seg lure av det politiske spillet.

– Det er tydelig at hjelpen til syrere uteblir, og blir holdt tilbake av stengte grenseoverganger og militære grupper. Også innad i Tyrkia er det mye som tyder på at syrere blir utsatt for systematisk diskriminering, sier Saddik.

Han mener òg at det sosioøkonomiske lappeteppet har få uante konsekvenser.

– I kriser som dette er hele samfunnet satt på vent, og informasjonstilgangen skjer sporadisk. Dette kan myndighetene utnytte til sin fordel, advarer Saddik.

Under bygningsrestene

Hagar Al Syade er 24 år og studerer i Fredrikstad, hvor hun også bor med sin mann og deres to barn. Over telefon med barna i

Jeg vet at alle på mitt studie ble rammet av jordskjelvet

Ali Haydar Öksüz (22), leder i Erasmus Student Network i Çukurova

bakgrunnen begynner hun å fortelle.

Mandag 7. februar blir hun ringt opp av onkelen sin, som bor i Istanbul, og får vite at jordskjelvet har rammet familiens hus i Antakya. Byen ligger sør i Tyrkia og grenser mot Syria.

– Jeg var i familiehuset vårt i november. Det var kjempefint der, og alle hadde det bra.

En nabo til familien i Antakya ringer onkelen i Istanbul. Han hadde klart å komme seg raskt ut under jordskjelvet og kunne fortelle onkelen at familien hans var under bygningsrestene.

– Han dro til Antakya, men på grunn av de stengte veiene brukte han omtrent femten timer.

Morgenen tirsdag 8. februar ankommer han. Dessverre er det ingen redningsmannskap til å hjelpe.

– Det tok ikke lang tid før vi skjønte at alle i huset var døde. Bestemor, onkel, hans kone og tre sønner.

– Ikke en god mann

Den 13. februar kom redningsmannskapet og kunne bekrefte dødsfallene, noe Al Syade mener

er en for sein reaksjon.

Al Syade sier hun vet hvorfor det ikke kommer hjelp dit slik det gjør i andre tyrkiske byer. Hun og familien er syrere, og flyktet til Antakya like etter borgerkrigen i Syria startet i 2011. I dag består byen av omtrent halvparten syrere. Al Syade har nå bodd i Norge i snart sju år, og ser med avsky på Erdoğan.

– Erdoğan er ikke en god mann. Det har vært anspent stemning mellom tyrkere og syrere i Antakya, og Erdoğan vet hva det vil bety for det kommende valget hvis han hjelper de syriske beboerne. Han er redd.

Ber om hjelp

Nå prøver Al Syade å håndtere hverdagen best mulig med familien i Fredrikstad. Hun passer likevel godt på at nyhetene ikke står på når hennes to barn er til stede, og de snakker enda ikke om dødsfallene.

– Jeg er veldig redd. Jeg er glad jeg har mannen min, for de siste tre ukene har jeg nesten ikke fått sove, sier hun.

Al Syade mener Norge blant annet kan hjelpe syrerne her med å finne sammen med familien sin. Hun håper Utlendingsdirektoratet (UDI) vil tilrettelegge for at syriske flyktninger kan reise og besøke dem som er i hjemlandet.

– UDI endrer ventetiden hver gang. Nå må man bo her i 8 år, noe som gjør at vi ikke kan dra ned. Syrere trenger norsk pass for at vi kan dra og finne familiene våre, avslutter Al Syade.

universitas@universitas.no

DEBATT

debattredaktør: **Tord Magnus Håland Dyrkorn**
tord.dyrkorn@gmail.com 404 56 561

KJØR DEBATT

Hete tips om debatter i andre redaksjoner

Debattleder

Gratulerer med den internasjonale kvinnedagen! Noe av det viktigste pressen kan gjøre for å fremme likestilling mellom kjønnene, er å sørge for at kvinner får den plassen de fortjener i mediene. Det tar idé- og debattseksjonen i Universitas på alvor – og vi ønsker å være i front når det kommer til representasjon av kvinner i debattseksjonen. I dag markerer vi kvinnedagen ved utelukkende å ha bidrag fra kvinner i idé- og debattsek-

sjonen. Men representering av kvinner er viktig hele året. Derfor stiller vi oss selv, hver eneste uke, spørsmålet: Er kjønnsbalansen blant skribentene våre er god nok? Svaret er at den ofte kan bli bedre. Derfor er det viktig at våre kvinnelige lesere oftere tar opp pennen når de lar seg bevege, engasjere eller provosere, og skriver inn til oss. Ingen er fri for alle er fri – og pennen er et mektig våpen. God kampdag!

Ukas brannfakler

Tre mer eller mindre drøye meninger fra andre debattredaksjoner. Uenig eller enig? Kjør debatt!

– Da Ola Borten Moe ble utnevnt til øverste sjef for mitt fagfelt, kjente jeg det som et slag i magen. Instituttleder og professor ved Universitetet i Bergen Guri Rørtvedt i Khrono

– Enten bør vi begynne å feire mannsdagen, eller eventuelt fjerne vår egen kvinnedag. Sophie Matlary i Nettavisen Norsk debatt

– Kan SV ha en nestleder med hijab og fortsatt være et feministisk parti? Journalist Anders Magnus i Nettavisen Norsk debatt.

Ukas tvitringer:

Are @Zealuu

Kvinnedagen, eller som den heter for menn, «kan denne viktige meningen kanskje vente til i morgen?»-dagen

Frøken Humor @ondstemor

I anledning kvinnedagen i dag så skal jeg henrette en av mine reply guys

Anne Sigrid Refsum @anne_sigrid

Markerer kvinnedagen med å for én gangs skyld faktisk ta den plassen jeg trenger ved siden av mansprederen på bussen

Debattregler i Universitas

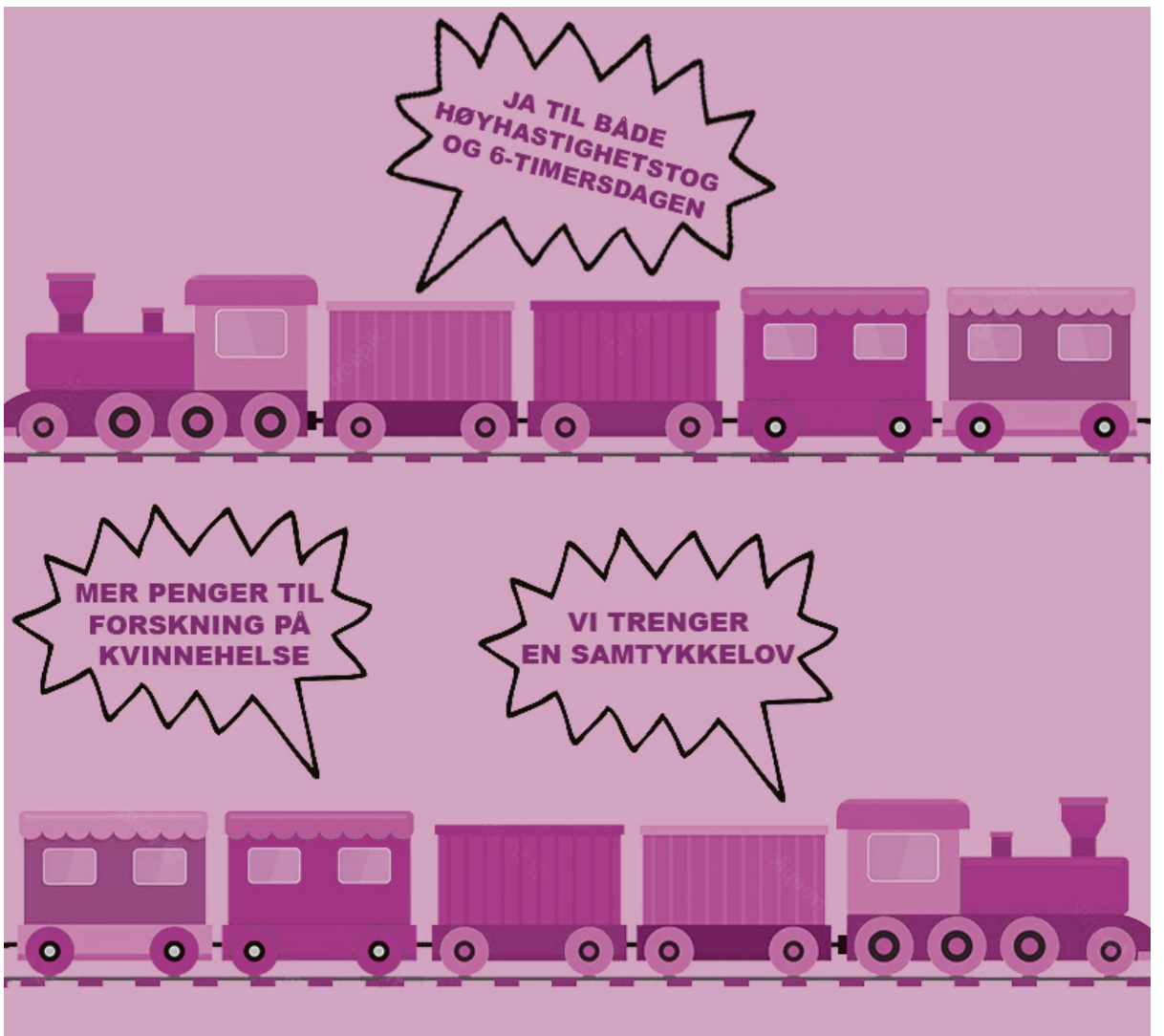
Vil du få din mening på trykk i Universitas?
Send innlegget ditt på e-post til

debatt@universitas.no

Typiske innlegg er mellom 1500 og 2000 tegn, inkludert mellomrom. Lengre innlegg kan vurderes i noen tilfeller

- Vi trykker ikke innlegg som har vært på trykk i andre aviser, eller som er hatske og trakasserende
- Vi tar oss retten til å forkorte innlegg
- Frist for innsending av innlegg er søndag kl. 17
- Legg ved et portrettfoto av deg selv i e-posten

Toget går, og jeg vil på!

ILLUSTRASJON: TOBIAS SCHILDMANN MANDT

Hva har Follobanen, Flytoget og kvinnedagen i Oslo til felles?

Petit

Ingrid Vanebo, journalist i Universitas

Det har vært mye togtrøbbel den siste tiden. Det kan se ut som Follobanen endelig er oppe og nikker etter å ha stått i flere måneder. Men på den andre siden skal Flytoget plutselig legges ned. (Når jeg tenker meg om er det kanskje en god ting, kanskje det gjør det litt vanskeligere å fly?).

Nå er kvinnedagen her – og et annet togproblem står for tur. Til forskjell fra tidligere går det nå flere tog. Hvilket skal man velge?

For andre år på rad arrangeres et alternativt tog som en reaksjon på at flere opplever parolene i det ordinære toget som fiendtlig innstilt overfor flere grupper, blant annet transpersoner og sexarbeidere. Det er en fallitterklæring til 8. mars-komiteen at det må settes opp en ekstra avgang for at alle skal føle seg velkomne. Jeg vil gjerne gå i det offisielle toget, men jeg vil også støtte en 8. mars-markering i dagens rette ånd: en markering som

ønsker alle feminister velkommen.

Tilbake til togmetaforen. Etter at man har identifisert toget man ønsker å ta, må man bestemme seg for hvilken del av toget man vil stige på. Jeg snakker selvsagt om de ulike parolene.

Noen ganger liker jeg å sitte i stille-vogna. På mange måter er den som parolen for mer penger til forskning på kvinnehelse. Hele tiden går mange kvinner med store smerter fordi de ikke får riktig diagnose eller behandling. Vi må kreve at kvinners helseproblemer blir lyttet til. Stillhet skal være et gode for en sliten togreisende, ikke et symptomatisk problem ved helsevesenets behandling av kvinnesykdommer.

Eller kanskje jeg skal sette meg i vogna der man må kjøpe billett på forhånd? Billett er som samtykke – du trenger det for å kunne være med på turen på lovlig vis. I forrige uke ble det lagt fram en rapport som sier at 1 av 5 norske kvinner har blitt voldtatt. Jeg kjenner flere av dem, og det gjør garantert du også. Det er vårt felles ansvar å arbeide for en kultur der alle kjøper billett. Derfor trenger vi en

samtykkelov.

Dessverre har vi få høyhastighetstog i Norge, så jeg kan ikke velge det. Det virker som om vi som nasjon ikke har noe problem med å bruke lang tid på ting. Det samme gjelder arbeid. I over hundre år har normen vært åtte timer arbeidsdag. Siden den gang har andelen kvinner med lønnet arbeid økt betraktelig, og nå tar kvinner ofte både det første og andre skiftet. Ja til både høyhastighetstog og sekstimersdagen!

I en optimal verden er togtilbudet samordnet, kjapt og tilgjengelig for alle. Da kunne jeg bare dukket opp på perrongen og tatt toget sammen med alle andre som vil samme sted. Til neste år håper jeg at alle er velkomne, fordi togtilbudet blir best når vi reiser sammen.

Men dukk i alle fall opp til et av togene. Hvis ikke kommer alle til å mistenke at du foretrekker å fly.

God kampdag!

debatt@universitas.no

Vi krever et inkluderende og likestilt universitet!

Likestilling

Oline Sæther, leder av Studentparlamentet ved UiO

Siden UiO fikk sin første rektor i 1906, er Lucy Smith den eneste kvinnen som har hatt posisjonen som universitets mektigste. Om du blir litt provosert av det, følg med. Her kommer flere provoserende fakta.

Selv om to tredjedeler av studentene ved UiO er kvinner, er to tredjedeler av professorene ved UiO menn. Kvinnelige forskere og studenter på Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet rapporterer mer negativ sosial og akademisk oppmerksomhet og uønsket seksuell oppmerksomhet. Blant de 27 representantene i Studentparlamentet er det tilnærmet kjønnsbalanse, men alle de syv studentpolitiske listene i Studentparlamentet har menn som ledere.

Hvorfor er det så store skjevheter, spesielt i hvem som får lederposisjonene?

Alle ønsker seg jo et inkluderende og likestilt universitet, men likevel preges UiO av

kjønnsubalanse. Ofte har slike systematiske skjevheter sammenheng med både kultur og regler der bivirkningen blir mindre mangfold.

Jeg vet for eksempel ikke om en eneste rektor ved UiO som ikke har jobbet hele livet sitt ved UiO før de fikk topplederjobben. For å bli rektor må du først bli professor. Når to tredjedel av professorene ved UiO er menn, er det kanskje ikke så rart at antall rektorkandidater som er kvinner er svært få.

Min personlige erfaring er at UiO er preget av en kultur der det er tøft å være ny; du må tåle både motstand og hersketeknikker om din stemme skal bli hørt. En slik kultur kan bidra til at kvinner faller fra på veien til topplederstillingene, selv om vi er overrepresentert blant studentene.

Sånn skal det ikke være. Å være ung og engasjert skal oppmuntres til og legges til rette for. Ønsker du å ta ansvar og være med å legge føringer for UiO, skal engasjementet ditt ønskes velkomment.

Også om du er kvinne.

Studentparlamentet ved UiO jobber målrettet for at det skal være lettere for studenter

å påvirke læringsmiljøet og studiehverdagen ved UiO, men det tar tid. Derfor trenger vi din hjelp. Samtidig som studenter krever at UiO jobber for å sikre mangfold og likestilling, må vi bruke vår stemme i

Alle ønsker seg jo et inkluderende og likestilt universitet, men likevel preges UiO av kjønnsubalanse

kampen for kulturendringen som må til.

Ikke minst må vi stemme i valg om hvem som skal lede UiO. Senest i høst var det valg av ny ledelse ved Det medisinske fakultet der studentene avgjorde resultatet. Fordi 80 prosent av studentene stemte på den sam-

me kandidaten, ble denne kandidaten valgt. Dette til tross for at studentenes stemme bare vektet som 25 prosent av stemmene, og majoriteten av de ansatte foretrakk den andre kandidaten. Dermed fikk Det medisinske fakultet sin første kvinnelige leder.

I april gjennomføres det årlige studentvalget ved UiO. Da kan alle studenter ved UiO stemme på hvem de ønsker skal sitte i Studentparlamentet. Studentparlamentet fungerer som et elevråd for studenter ved UiO, og er den viktigste måten studenter kan påvirke UiO og kjempe for et mer mangfoldig, inkluderende og likestilt universitet. I fjor var det bare 10 prosent av studentene som stemte. I år vil vi at flere skal avlegge sin stemme.

Fordi det nytter. Listen over viktige gjennomslag studentene har bidratt med er lang. Vi vil at den skal bli enda lenger. Men da må vi kreve vår plass og bruke vår stemme. Vi må stille spørsmål ved det etablerte, vi må melde oss som tillitsvalgte og vi må stemme ved valg.

debatt@universitas.no

Jeg føler meg ikke velkommen i kvinnebevegelsen

Kvinnekamp

Solveig Hillestad, UiO-student og aktiv i Oslo Venstre

8. mars! En kampdag. Dagen hvor man skal reflektere over hvordan det står til med likestillingen, hvor man skal tenke litt på hva det betyr å være kvinne, og hvor man skal stå på krava skulder til skulder med andre kvinner.

Sånn skal det i hvert fall være. Jeg finner likevel dessverre at å bli godtatt som feminist av dagens kvinnebevegelse, er et sjeldent trangt nåløye. Spesielt i Oslo er dette åpenbart – hvor 8. mars-komiteen er kjent for å være spesielt ekskluderende.

Som medlem av et liberalt parti – Venstre – opplever jeg at det er lite rom for meg i Oslos organiserte feminisme. Jeg har forsøkt, men føler meg rett og slett ikke velkommen. Tvert imot har jeg fått kommen-

Vi vet at det kan bli skikkelig stygt, for det har det blitt tidligere

tarer som «jeg får håper det blir folk av deg òg». Det er vi flere som er nervøse over, men det har i så fall ingenting med min partibakgrunn å gjøre.

Det er leit, for 8. mars-komiteen i Oslo hadde hatt godt av liberale krefter i sine rekker. Alt for lenge har 8. mars-komiteens feminisme vært en del av en ekskluderende feministbevegelse, med et trangsynt bilde av hva det vil si å være kvinne. Det er ødeleggende. Gang på gang er vi flere som har forsøkt å få inn en parole som inkluderer transkvinner i 8. mars-toget. Sett i lys av diskursen man har sett rundt transsaken den siste tiden, og sett i lys av 8. mars-komiteens historikk på dette feltet, er det både

naturlig og nødvendig. Likevel har forslag til paroler som burde være fullstendig ufarlige, blitt stemt ned gang på gang. Dette er fordi det fortsatt er en overvekt blant dem som stiller opp på parolemøter som har fått for seg at transkvinner ikke er kvinner. Ikke bare er det en hårreisende mening i 2023, men det er rett og slett utrolig at denne fløyen fortsatt får gjennomslag.

Denne fløyen har skapt et giftig og sjeldent lite imøtekommende miljø i Oslos kvinnebevegelse. Det har gjort at flere ikke føler det er trygt verken å stille opp på parolemøter eller selve toget. Det skjønner jeg godt, for det kan bli skikkelig ekkelt. Senest i fjorårets tog ble jeg og mine partifeller bedt om å «dra til helvete» da vi stolte gikk i toget. I forkant av toget i år måtte vi ta en alvorsprat med de yngre partimedlemmene, gi beskjed om at alle må passe på hverandre, og delerut skiltene våre etter grad av kontroversialitet. Vi vet at det kan bli skikkelig stygt, for det har det blitt tidligere, og derfor må vi ta forholdsregler. Da skjønner jeg jo at det er flere som bestemmer seg for å boikotte hele greia.

Likevel håper jeg at det er flere liberale feministere som stolte vil stille opp i årets tog. Jeg håper at vi i fremtidens parolemøter vil stille sterkt. Det er nemlig den eneste måten å endre dagens situasjon på. Og det fungerer! I år anbefalte komiteen hele to transpositive uttalelser til parolemøtet. Ikke bare hadde det vært fullstendig uaktuelt for kun ett år siden, men det var faktisk kun ved noen få stemmer at de ikke gikk gjennom.

Vi kan ikke la de ekskluderende «feministene» ta over den organiserte kvinnebevegelsen her i Oslo. Vi som er for en åpen, moderne og liberal feminisme er nødt å vise at vi finnes, at vi er mange, og ikke minst at det er helt rett at vår feminisme skal få dominere i 8. mars-toget. Det er tross alt hos oss det er plass til flest.

Gratulerer med kvinnedagen! God kampdag.

debatt@universitas.no

Øyeblikket

av Tobias Schildmann Mandt

Hold meg i kampen: Det tar på å forsvare menneskerettigheter.

UENIGHETER SPLITTER FEMINISTER:

Kvinnedagens paradoks

Neo-feminisme?: Årets 8.mars-paroler viser frem uenighetene i dagens kvinnebevegelse.

En samlet feministbevegelse er ikke i sikte: Initiativtakerne til en alternativ markering mener 8. mars ikke er inkluderende nok.

8. mars

tekst Marie Myrene Nørstebø og Armann Kippersund
foto Synne Folstad Moen

– Vi sitter i et rom i to timer på en klappstol og hører folk fra scenen kalle oss nedlatende ting. Mange har løpt gråtende fra møtene, forteller Lilith Christine Nepstad Staalesen.

Hun er medlem av Inkluderende Feminisme-Initiativet (IFI) og Pion (sexarbeidernes interesseorganisasjon i Norge), og er skuffet over møtene i 8. mars-komiteen.

Onsdag var den internasjonale kvinnedagen, og tradisjonen tro var det appeller og tog fra Youngstorget. Denne offisielle markeringen er planlagt av 8. mars-komiteen, og det er dermed den som bestemmer hvilke hoved-

paroler som skal være i toget (se faktaboks). Hovedparolene legger føringer for hvilke saker som skal, og ikke skal, bli hovedfokus.

– Lite imøtekomende

Men ikke alle er fornøyde med 8. mars-komiteens valg av paroler: et kraftig steinkast unna Youngstorget var det samlet en annen gruppe feminister til en alternativ markering.

Initiativtakerne Inkluderende Feminisme-Initiativet (IFI) mener at det for veldig mange ikke føles trygt å gå i hovedtoget. En ekskluderende 8. mars-komite og en vedtekt som gjør det ulovlig å ha motstridende paroler, blir trukket fram som hovedgrunner til en alternativ markering.

Ved Youngstorget, en uke før toget, møter Universitas Ayat Majbel Saeid, medlem av arbeids-

utvalget til 8. mars-komiteen.

– Jeg synes det er uheldig. Vi prøver så godt vi kan å tilrettelegge for dialog, for vi vil jo ikke ha to arrangementer på 8. mars. Men vi opplever dem som veldig lite imøtekomende, forteller Saeid.

Vanner ut kvinnedagen

Saeid ønsker en samla kvinnebevegelse, og reagerer på at «utbrytergruppene» ikke møter opp på de åpne møtene, for så å kritisere 8. mars-komiteen i ettertid.

– Vi har prøvd å si at vi gjerne vil ha dem med i prosessen, men vi kan ikke ta imot kritikk og endre på demokratisk vedtatte ting i etterkant.

Det er hovedsakelig to kritikker utbrytergruppene fremmer. For

det første mener de at at komiteen ikke lytter til sexarbeidernes rettigheter. En av årets hovedparoler handler om å styrke sexkjøpsloven, og Saeid forteller at det er bred enighet om denne parolen i 8. mars-komiteen.

– Historisk sett har sexkjøpsloven vært en av de sterkeste sakene i kvinnebevegelsen.

Initiativtakerne til det alternative toget mener derimot at loven svekker sexarbeidernes rettigheter. Foran Stortinget er det derfor være en motstridende parole: «Styrk menneskerettighetene – ikke sexkjøpsloven!».

Den andre kritikken omhandler en vedtektsendring som kom i 2021. Fram til da het det at alle som ikke var menn, hadde

Alternativ 8. mars-markering:

+ Først arrangert i 2022.

+ Ønsker en mer inkluderende 8. mars-markering.

+ Tilsuttede organisasjoner: Pion, RadiOrakel, Skeiv Ungdom, Skeiv verden, Seksualpolitisk nettverk for ungdom (SNU), Grønn Ungdom, FRI Oslo og Viken.

tale- og stemmerett. Nå gjelder dette kun dem som definerer seg som kvinner. Dette utelukker da ikke-binære, altså personer som opplever seg selv som verken mann eller kvinne. Saeid mener det er helt naturlig at denne end-

Det er en veldig patriarkalsk tankegang at kvinnedagen skal defineres av noen andre enn de som definerer seg som kvinner

ringen skjedde.

– Det er en veldig patriarkalsk tankegang at kvinnedagen skal defineres av noen andre enn de som definerer seg som kvinner. Og hvis vi kontinuerlig vanner ut kvinnedagen, kommer vi ingen vei.

Dette reagerer Hanne Rye sterkt på. Hun kommer fra feministradioen Radiorakelet, som er en av de tilsluttede organisasjonene til den alternative markeringa.

– Det blir litt sånn «Norge for nordmenn», bare «feminisme for kvinner». Jeg tenker at 8. mars handler om feministisk kamp. Interseksjonell feminisme og kvinnekamp går hånd i hånd, og det ene trenger ikke utelukke det andre, sier hun.

– Ikke imponert

Universitas møter Hanne Rye og Lilith Christine Nepstad Staalesen på Youngstorget uka før den store dagen. Om sju dager er torget fullt opp med paroler, appeller og ropende feminister. De er tydelige på at de støtter den klassiske kvinnekampen, men mener at den er nødt til å favne enda bredere.

I fjor var det ingen av hoved-

ikke er nødvendig med en slik vedtekt.

– Vedtekter skal være en organisatorisk veileder, og skal ikke være politiske. Hvis denne vedtektsendringen hadde blitt argumentert for på en annen måte, og at de hadde kommet og deltatt i avstemningen, hadde det kanskje gått gjennom, sier Saeid.

Staalesen slår fast at nettopp en slik vedtekt kunne vært en løsning for å få til en felles markering på 8. mars

– Hvis du ytrer deg hatefullt, burde du bli vist bort fra møtet og nektet adgang. Det blir tolerert så mye transhets fra den scenen.

– *Hva slags hatefulle ytringer er det snakk om?*

– Det blir direkte sagt at transkvinner er menn, og sexarbeidere har blitt sammenlignet med spermhull og kjøttstykker.

Hun ser tvilende ut, og lurer på om hun skal legge til noe mer. Etter litt tid sier hun «fökk it» og legger til:

– Hvis du står i en forsamling og noen veiver med et naziflagg, og de personene ikke blir kastet ut, står du i et nazist-forsamling.

Hvis du ytrer deg hatefullt, burde du bli vist bort fra møtet og nektet adgang

Lilith Christine Nepstad Staalesen, medlem i Pion og Inkluderende Feminisme-Initiativet

parolene i det offisielle toget som nevnte transpersoners rettigheter. I år er det derimot vedtatt to transinklusive paroler: «Oppfyll transkvinnernes menneskerettigheter - stopp hets mot transkvinner!» og «Frihet til å være seg selv - nei til kjønnsstereotyper».

Saeid fra 8.marskomiteen er fornøyd med at disse to parolene er vedtatt.

– Det at det i år er paroler som svart på hvitt sier at transkvinner er kvinner, gjør at man kan vise bort folk med transfobiske plakater.

Rye er derimot ikke imponert. – Jeg føler at det er litt sånn et skjold mot verden: «Se på oss. Vi er jo transinklusive! Ikke kom her og lat som om at vi ikke inkluderer dere».

Rye mener det ikke er nok med noen paroler, men at det må skje en grunnleggende holdningsendring i 8. mars-komiteen. Hun trekker frem at det på sist vedtektsmøte i 8. mars-komiteen ble foreslått en vedtekt som skulle i mot rasistiske, transfobiske og hatefulle ytringer. Denne ble nedstemt.

– Så lenge vi er der er det vanskelig å ha en dialog, når man ikke i plenum kan være enige om at vi ikke driver med rasisme og hatefulle ytringer, sier Rye.

Ikke antirasister på papiret

Saeid fra arbeidsutvalget i komiteen mener det allerede er konsensus om at man ikke kommer med hatefulle ytringer og at det derfor

8. mars-komiteen

+ Komiteen har ansvar for planlegging og gjennomføring av den offisielle 8. mars-markeringa på Youngstorget.

+ Alle som kommer på komité-møtene utgjør komiteen.

+ På møtene er alle velkomne, men kun de som identifiserer seg som kvinner har tale- og stemmerett.

+ Hvilke paroler som skal bæres i toget vedtas av 8. marskomiteen. I år er hovedparolen «Jin, Jiyan, Azadi - Kvinne, liv, frihet». I tillegg er det 25 andre vedtatte paroler.

+ Det er tillatt med andre skilt og paroler i toget, men bare hvis disse ikke strider mot budskapet i hovedparolene.

Hva er 8.mars?

Saeid, Rye og Staalesen ønsker alle en samlet kvinnebevegelse. De er enige i at 8. mars skal være en festdag, men også en kampdag. At man skal feire det man har fått til, men samtidig ta kampene som man ennå ikke er i mål med.

– *Hvordan skal dere jobbe framover for å unngå splittelse til neste år?*

– Vi har et evalueringsmøte som er åpent for alle som melder seg på, og vi tar jo med oss absolutt alle innspill for å gjøre dagen enda mer inkluderende enn det er, sier Saeid.

Hun håper Inkluderende Feminisme-Initiativet og de andre tilsluttede organisasjonene vil delta på dette møtet i år, slik at de sammen kan forbedre 8. mars og forhåpentligvis få en felles markering neste år.

Håpet om en felles markering finnes også hos Rye og Staalesen, men for at det skal skje, må det en endring til. De ønsker en kvinnebevegelse som har plass til flere.

– Det ville vært symbolsk også, med tanke på at vi må være åpne for endringer for å oppnå likestilling, sier Rye og legger til:

– Likestilling er ikke en kake. Det er ikke sånn at hvis jeg gir en bit til noen andre, er det mindre kake til meg.

universitas@universitas.no

Bevegelsens iboende

Er kvinnebevegelsen splittet? – Det ville vært rart om det ikke var forskjellige meninger blant kvinner, sier professor Beatrice Halsaa.

Kvinnebevegelsen

tekst Saga Eline Jonsson Hoff

– 8. mars som en internasjonal dag for markering av kvinners rettigheter, har også en historie. Og den historien peker på at det aldri har vært bare én kvinnebevegelse, sier Tone Irene Brekke, førstelektor for senter for tverrfaglig kjønnsforskning ved Universitetet i Oslo (UiO).

I år som i fjor var det flere enn ett tog å spore i Oslos gater. Det alternative toget ønsket ikke å stå skulder mot skulder og under de samme parolene som hovedtoget på Youngstorget onsdag 8. mars. Det skyldtes blant annet delte meninger om sexarbeidere og ikke-binære. Er kvinnedagen og kvinnebevegelsen mer splittet i dag enn tidligere?

– Det kan virke som om feminismen er én bevegelse og én isme, med en dominerende ideologi og ett dominerende perspektiv, men det er litt tilslørende for historien.

Fra klasse til sak

– Hvis en sak betyr mye for folk, vil det bli politiske uenigheter. Det er på godt og vondt at dette er organisasjoner som har rom for grasrotuenigheter. Derfor er det levende, sier Brekke.

Beatrice Halsaa er professor i kjønnsforskning ved UiO. Hun mener heller ikke det er påfallende at det oppstår splittelser lik dem i vi ser i dag.

– Kvinnebevegelsen er en bredt sammensatt bevegelse. I den er det, som i alle andre bevegelser, mange forskjellige meninger. For eksempel mobiliserer sexkjøpsloven sterkt på begge sider.

Tilbake til kvinnebevegelsen på begynnelsen av 1900-tallet, dreide konfliktene seg blant annet rundt de borgerlige og sosialistiske kvinneforkjempere. Sistnevnte var skeptiske til de borgerlige kvinnenenes kamp, fordi de mente de var for privilegerte kvinner, mens de selv kjempet en klassekamp. På 70-tallet gikk folk også under parolene tilknyttet klasse, da Kvinnefronten i en periode var sterkere knyttet til Akp-ml, noe nyfeministene ikke behøft seg med, ifølge Halsaa.

– Det er ikke først og fremst der konflikten går i dag. I dag handler det mer om sak, sier Halsaa på telefon til Universitas.

Det handler om at organiseringen rundt det å være kvinne

og rundt kjønn har gått kraftig ned. Kvinneorganisasjonene er i dag tallmessig små sammenlignet med 70-tallet.

– Det handler om likestilling og de utilsiktede virkningene av likestillingspolitikken. Før var det flere som organiserte og mobiliserte til tog, sier hun.

Halsaa vil ikke si at utviklingen har nådd et punkt for splittelse:

– Det heter en bevegelse, altså er det noe som beveger seg hele tiden. Ingen kunne spå at for eksempel abortsaken skulle få det mobiliserende oppsvinget da Erna Solberg og regjeringen foreslo innstramming i abortloven.

I årene rundt metoo-bølgen så man også en sterkere mobilisering på kvinnedagen - det til tross for at vold mot kvinner alltid har vært en sak, sier Halsaa. De nevnte sakene mobiliserer bredere, og er ikke de som skaper flere tog.

– Plutselig skjer det altså noe som gjør at det mobiliserer voldsomt. Det er iboende i en bevegelse.

Meningsbryting i demokratiet

– Hvordan skiller kvinnekampene seg fra andre kamper, gitt dens størrelse?

– Da må man spørre: hva er en gruppe? Kvinner er en gruppe bare ut fra et veldig snevert kriterium. Det som lager kvinnebevegelse, er ikke kjønn, men tankene, sakene, kravene og kritikken.

Eksempelvis vil saker som treffer kvinnekjønn, som reproduksjonstematikken, muligens mobilisere flere, da gruppa treffer mange. Samtidig sier Halsaa at abortsaken på 70-tallet også mobiliserte mange som var mot selvbestemt abort.

– Får du mobilisering på den ene siden, får du fort mobilisering på den andre siden. Det er noe av demokratiet.

– Er det et sunnhetstegn?

– Ja, det kan du godt si. Det er fint for et demokrati at meninger brytes, heller enn at det skulle vært stille. Det ville vært rart om det ikke var forskjellige meninger blant kvinner. Det er ulike grupper av kvinner.

universitas@universitas.no

KVINNER SOM LESER KVINNER: – Dag Solstad er min

Leseglade: Ukjentlig møtes studentene Amanda Liimatainen (25) og Pia Strømmesen (19) for å lese feministisk litteratur.

Amanda (25) har kun tre bøker skrevet av menn i bokhylla si. Sammen med venninnen Pia (19) har hun startet en feministisk lesesirkel.

Feministisk litteratur

tekst Elena Berg Hansen
foto Tobias Schildmann Mandt

Hver søndag formiddag møtes Amanda Liimatainen (25) og Pia Strømmesen (19) på jussbiblioteket. I det nærmest tomme lokalet sitter de og leser i stillhet. I hvert fall nesten. Noen ganger kan man høre klikkingen fra Strømmesens strikkesøyl. Eller få en anekdote fra Liimatainen som siterer Simone de Beauvoirs *Det annet kjønn*.

– Jeg har lest den i hundre år, sier Liimatainen.

Den langsomme lesingen var også inspirasjon til at de to begynte den lille lesesirkelen.

– Det er vanskelig å finne tid til lesning generelt når man allerede leser så mye på studiet. Men vi kan ikke bare lese juss. Da blir vi kjedelige mennesker.

Etter noen timer med nesa i boka unner studentene seg en belønning. På nærmeste kafé kjøper de kaffe og lar de ansatte høre på feministiske, filosofiske diskusjo-

ner. – Vi driver folkeopplysning, spøker Strømmesen.

Sirklet rundt feminisme

Begge er på andre semesteret på jussen. Lesesirkelen ble dannet ikke mange måneder etter studiestart, og har slått ring rundt én fellesnevner: kvinnelig litteratur.

Det til tross for at lesesirkelen egentlig ikke har fastsatt noe tematikk.

– Man kan ta med det man har lyst å lese eller lære om, så kan man starte litt diskusjoner hvis man har noen tanker om noe, forklarer Liimatainen.

Begge studentene fikk øynene opp for feministisk litteratur på skolebenken. Strømmesen sier interessen hennes begynte i favorittfaget på videregående, historie og filosofi.

– I løpet av de årene hadde vi kun én kvinne på pensum. Det følte ut som man antok at alle startet fra samme posisjon. At alle kunne relatere til hvite menn over 25 år fra overklassen. Det var ikke noe jeg hadde privilegiet til å

gjøre, sier hun.

Strømmesen mener kvinnelig litteratur kan hjelpe oss å se verden på en ny måte.

– Vi må utvide og endre målestokken, sier hun.

Det er de heller ikke alene om. Den feministiske bruktbokhandelen Gullberg & Bostadløggen har også sin egen bokklubb. Her inviterer de månedlig til feministisk boksnakk både på engelsk og norsk.

Forlenger kvinnebevegelsen

Våre to jusstudenter har også vært innom bokhandelens bokklubb. Men for øyeblikket holder de seg til sin egen lesesirkel, som er så liten at den kanskje bare kan kalles en strek. Den består nemlig kun av Liimatainen og Strømmesen. Studentene forteller ivrig at alle er velkomne inn i sirkelen. De håper at mange flere vil hive seg med på de ukentlige møtene.

– Jeg leste om kvinnebevegelse

sen på 70-tallet og det å samles og snakke om viktige ting. Jeg føler at lesesirkler er en forlengelse av det. At man får pratet om teori og hva de faktiske problemene er, sier Liimatainen.

Strømmesen er enig. Hun mener lesesirkler har en historisk betydning. Hvor kvinner kunne bruke det som møtepunkt og som en mulighet for å delta i den offentlige debatten.

Å møtes flere ganger over en lengre periode både kan skape en

facts and logic og pinliggjøre deg for hele verden».

Studentene tror det å ta seg tid til å lese hele verker kan fungere som en positiv motvekt til måten debatter utspiller seg i dag.

– Jeg tenker ofte at politiske debatter og feministiske, filosofiske debatter i dag går veldig fort. Med sosiale medier og alt mulig. Man tolker hverandre veldig ofte i verste mening, sier Liimatainen.

I en verden hvor mye kommunikasjon er skjermbasert, er bøker

Hver gang jeg leser en kvinne som er skrevet av en mann, tenker jeg at dette er en kvinne som er skrevet av en mann

Pia Strømmesen (19), jusstudent

bedre dialog og en dypere forståelse av en tekst, tror hun.

– I en lesesirkel kan du komme og diskutere. Så kan du gå en liten stund og tenke på det du har diskutert. Du kan la tankene modnes litt. Om man plutselig endrer synspunkt på noe så er dette en fin plattform hvor du kan innrømme det, sier Strømmesen, og legger til:

– Så blir ikke diskusjonen sånn: «Du er min politiske fiende, nå skal jeg ta deg og *destroy you with*

gull verdt, mener hun.

Passive kvinner og utro menn

– Velger dere aktivt å lese bøker skrevet av kvinner?

– Jeg telte gjennom bokhylla mi i stad. Kun tre av dem er skrevet av menn. Jeg burde sikkert gå litt ut av komfortsonen min og lese flere bøker med mannlige forfattere, sier Liimatainen, til latter fra venninnen.

De forklarer at de trekkes mer

fiende

Inntrykk: Bunken med bøker som har gitt inntrykk, fortsetter å vokse.

mot kvinnelig litteratur av flere grunner.

– Hver gang jeg leser en kvinne som er skrevet av en mann, tenker jeg at dette er en kvinne som er skrevet av en mann, sier Strømmesen.

Hun mener de kvinnelige karakterene ofte blir flate og faller inn i karikaturer.

– Så er det få tematikker de skriver om. Det er ofte en eller annen middelaldrende mann som er utro mot kona si, skyter Liimatainen inn.

Hun mener slike narrativer er oppbrukt. I en spøkefull tone slår hun fast:

– Dag Solstad er min fiende.

Solstads kvinneskikkelser har også vært kritisert den siste uka. Litteraturviter og forfatter Grethe Fathima Syéd uttalte seg i Klassekampen forrige uke om tematik-

– Det jeg har lest er ofte sånn: man er gift, og så har man ekteskapsproblemer og flytter til bygda for å finne seg en annen mening med livet. Skal man se det fra et feministisk perspektiv, er kvinnekampen så mye mer, sier Liimatainen.

Menn som leser kvinner

Studentene er opptatt av å forstå kvinner med andre erfaringer og bakgrunn enn dem selv. Derfor velger de bøker av kvinnelige forfattere med for eksempel annen legning eller minoritetsbakgrunn.

En bok har virkelig gjort inntrykk på dem begge:

– Jeg leste *Eg snakkar om det heile tida* av Camara Lundestad Joof for noen år siden, sier Liimatainen.

Selv hadde hun lest mye om rasisme i USA, men få skildringer

Kvinnelitteratur

- + Handler ofte om kvinners situasjon, spesielt som undertrykte i mannsamfunn.
- + Begrepet stod sentralt i 1970- og 1980-årenes litterære og litteraturkritiske debatt.
- + Tar ofte for seg tematikk som mannlige forfattere har viet liten interesse.
- + Forskning rundt kvinnelitteratur ser på hvordan betydelige kvinnelige forfattere har blitt «glemt» av litteraturhistorien og hvorfor.

Kilde: Store Norske leksikon, Hans H. Skei

Sayaka Murata og *Jane Eyre* av Charlotte Brontë nevnt.

Å lese litteratur fra andre perspektiver mener de alle bør gjøre.

– Jeg hører veldig ofte at menn sier: «Jeg forstår meg ikke på kvinner. Jeg forstår ikke hvorfor kvinner tenker sånn eller gjør sånn», sier Liimatainen.

Om menn velger å ikke lese bøker av kvinnelige forfattere, har de ikke rett til å si disse tingene, mener hun.

– Man har tilgang på hvorfor kvinner tenker og mener som de gjør. Da må man nesten oppsøke det om man er genuint interessert i å forstå.

Marta Breen er feminist, foredragsholder og forfatter. Hun er nå aktuell med en diktantologi med kvinnelig og feministisk poesi.

Feministiske boktips

tekst Tora Vassnes og Sofie Kristine Flydal

foto Synne Folstad Moen

Breen mener det er viktig å lese fra andre perspektiver enn sitt eget.

– For å forstå verden og hverandre, må man lese noen stemmer som ikke er helt lik sin egen. Hvis du ikke er kvinne selv, men er nysgjerrig på kvinner – det bør jo folk være – så slipper man inn i et veldig intimt rom når man leser dikt.

Hun trekker frem Sumaya Jirde Ali, Eira Søyseth, M. Sepola Simonsen og Maia Kjeldset Siverts som unge norske poeter man bør sjekke ut. Og det har ikke alltid vært lett for kvinnelige poeter i Norge.

– Når vi leser om hvordan en del kvinnelige forfattere ble behandlet for 50 år siden, kan man bli sinna. Da Marie Takvam publiserte sin diktsamling, brukte anmelderen i Dagbladet hele anmeldelsen til å beskrive Takvams utseende. Han mente at siden poeten var pen, lovet det godt. Hun er en av de som uttrykker sitt eget sinne i denne samlingen med diktet «Det glade raseri»: «Eg er eit menneske for tusan, og ingen dokke-dame. Eg dansar vilt ikring mi stekepanne og pustar raudt til argskaps iltre glo».

Breens anbefalinger

I anledning kvinnedagen gir Marta Breen oss tips om feministiske bøker som bør leses. Aller først vil hun anbefale Märta Tikkanens diktroman *Århundrets kjærlighetssaga* fra 1978.

– Det er et langt og sårt dikt hvor hun tar et oppgjør med sin alkoholiserede ektemann, forfatteren Henrik Tikkanen. Hun måtte skrive diktene sine for hånd og ikke på skrivemaskin, i frykt for å lage lyd som kunne vekke ektemannen som lå og sov. Det var også Tikkanen som var introduserte begrepet «husfredsknull», om ufrivillig sex i ekteskapet. Tidligere var det jo slik at kvinner ble forventet å stille opp, enten de hadde lyst eller ikke. Det er først når vi får satt ord på fenomenet som dette, at kulturen

kan endre seg.

Neste anbefaling kaller Breen en slags oppfølger til Tikkanens diktroman. I 2016 kom den svenske litteraturprofessoren Ebba Witt-Brattström med boken *Århundrets kjærlighetskrig*.

– Denne boka var en hommage til Tikkanen, og her tok Brattström et oppgjør med sin egen ektemann, kulturprofilen Horace Engdahl. Han hadde en av svenske litteraturmiljøets mektigste posisjoner da #Metoo brøt løs, og han valgte å bruke makten sin til å beskytte sin kompis, Jean-Claude Arnault, som senere ble voldtaktsdømt.

Til sist vil Breen tipse om boka *Usynlige kvinner* av Caroline Criado Perez fra 2019.

– Den handler om hvordan alle mulige ting er designet for menn: Førstehjelpsdukker, ansiktsmasker og veldig mye av helseforskningen er utviklet for en gjennomsnittsmann. I boka ser man hvor omfattende og farlig dette er. Mange leger kjenner for eksempel ikke igjen symptomer på hjerteinfarkt hos kvinner, for man ser bare etter symptomene som er vanlige hos menn.

Tar ikke rettigheter for gitt

– Til slutt, hva er den viktigste kampen og den største trusselen mot feministbevegelsen i dag?

– Det går ikke an å rangere de forskjellige kampene. Jeg kan ikke si at abortsaken er viktigere enn LHBT-saker for eksempel, eller at likelønn er viktigere enn kroppspress. Vi må kjempe både de mindre og de større kampene parallelt. Den største trusselen for øyeblikket er den reaksjonære, mørkeblå bølgen som skyller over store deler av verden. LHBT- og abortrettigheter går bakover for første gang på mange år. Nå har patriarker som Erdogan, Putin, Orban og Meloni fått makt i land som ligger ganske nær oss. Nordmenn tror kanskje at våre rettigheter aldri vil bli tatt fra oss igjen, men det kan absolutt skje.

Vi kan ikke bare lese juss. Da blir vi kjedelige mennesker

Amanda Liimatainen (25), jusstudent

ken.

– Skildringen av den kvinnelige lettkrenkethet ble komisk dårlig, sier hun til Klassekampen om kvinneskildringer i slutten av *Tredje, og siste, roman* om Bjørn Hansen (2019).

Strømmesen og Liimatainen forklarer at også bøker av hvite, norske kvinner ofte blir valgt bort.

fra Norge.

– Det viste bare så tydelig at vi har rasisme i Norge. Siden det var en skeiv kvinne som fremmet de problemstillingene, så ser man hvor mye identiteter krysser hverandre. Det var veldig sterkt å lese.

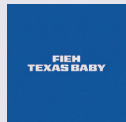
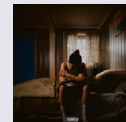
Av andre bøker som har vært betydningsfulle blir Virginia Woolf sin *Orlando, Jordboere* av

anmelderredaktør: **Harald Nordbø**
haraldnordboe@gmail.com 918 04 236

ANMELDELSER

Universitas anbefaler

Harald Nordbø, anmelderredaktør

MiO – Ingen tid å miste
Dette er råkk med Å.**Fieh – Texas Baby**
Her tror jeg Fieh prøver å bli Norges
Childish Gambino, bare uten rappinga.**De ubrukelige – Heilt normalt**
Visesang i moll!**Ash Olsen – Low**
Chille vibber fra en ellers uchill artist.

60-tallet er tilbake

Villskudd sitt debutalbum har med seg det beste fra rockens storhetstid, og med gitarer, orgler og raspete vokal har de klart å lage et album som faktisk ikke driver gjøn med sjangeren.

Alt er annerledes

Artist: Villskudd

Sjanger: Skranglerock

Albumet åpner med en duo av slappe hooks Villskudd har snekret sammen sitt første album. Det sparkes i gang med «Siste kveldstog», og vi vet med en gang hvor det bærer. Her er det råkk for alle penga. Det er en klar Dylan-fra-midten-av-60-tallet-inspirasjon i åpningslåten, med plingplong-gitar og orgel akkompagnert av en grov vokal som drar på ordene. Se for deg det beste av Dylan, men på norsk og i 2023. Sangen har et godt driv, og vi dras gjennom en noe turbulent kjærlighetshistorie.

Med tittelsporet tar bandet det ned ett hakk. Sangen reflekterer om hva som er lykke, at ingenting er som før, og en studenttilværelse uten lengsel. Låten overrasker med en plutselig kvinnelig vokal, som faktisk ga anmelderen gåsehud da han hørte den for første gang, og i harmoni med den skrålete hovedvokalen gir den en slags Skjønnheten og udyret-effekt der vokalene understreker

særegenhetene til hverandre. Dette er musikk som jeg har lyst til å høre live i en pub før røykeloven eksisterte.

Albumet virker som en slags klassisk rock «revival», og i motsetning til de fleste revival-bandene som har kommet de siste årene, har Villskudd faktisk klart å lage 60-tallsmusikk uten å høres ut som en parodi av band fra den tiden. Albumet består av flere musikalske uttrykk som surferock, blues og ballader, og akkurat som musikk fra 60-tallet, tror jeg det vil ta seg godt ut i fysisk format.

Tekstene er lette å kjenne seg igjen i, og dreier seg blant annet om alkohol, kvinner, ensomhet og selvmedlidenhet. Det er også lett å føle med tekstforfatteren når han innser at «denne brennende gang blir hun aldri min noe mer» eller når han lurar på om du ikke «synes litt synd på deg sjæl nå?» Dessverre er det ingenting i tekstene som tilsier at disse sangene er skrevet i dag. Dette er ikke nødvendigvis dumt, og temaene som tas opp er universelle for alle generasjoner, men jeg lurar på om målet til Villskudd er

å nå den eldre garde mer enn det er å gjøre unge lyttere heltente på gammel musikk. For det er lite trolig at disse gutta ikke har opplevelser og referanser som vil treffe et yngre publikum, men dette har de valgt å ikke synge om. Hvis målet faktisk er å appellere til de over 50, kan det fort bli et grått publikum på konsertene deres.

På den akustiske «Flyttevisa» får vi høre en ny vokalist.

Jeg tar meg selv i å tenke det samme jeg tenker når bassist Lars Beckstrøm synger på DeLillos-låtene: «Han har jo en mye finere stemme enn Lars Lillo». Sangen er rolig og fin. Kanskje litt for fin, for den passer ikke helt inn med resten av albumets stemning og lydbilde. Dette blir dessverre den sangen hvor man benytter sjansen til å kjøpe seg en pils når man er på konsert.

Villskudd finner ikke opp noe nytt med

denne platen, men det tror jeg heller ikke de har som mål. Når de dessuten får til sjangeren så bra som de gjør, er det heller ikke nødvendig.

Magnus Brandt

anmeldelser@universitas.no

Plate:

Tussemusikk for det moderne menneske

Hva kan vel gå galt når et album blander fele og fløyte med et feministisk budskap og en fengende stemme? Ikke så mye, faktisk.

Me kan'kje sei nei te da som e bedre

Artist: Sliteneliten

Sjanger: Folkepunk

Plateselskap: No. 13

Heia kvinner! Tar man på noen historiske briller er det vanskelig å overse forskjellsbehandling som tidligere – og dessverre fortsatt – har herjet kjønne mellom. Ut fra undertrykkelse vokser opprør, og 8. mars er blitt en internasjonal politisk kampdag markert med heiarop, og en hyllest ikke bare til kvinnen, men alle som vil trampe i takt og skrike høyt om den kjønnsrelaterte samfunnsdebatten.

Det politiske, feministiske folkrock-bandet Sliteneliten har derfor valgt akkurat denne viktige dagen for å slippe sitt andre album *Me kan'kje sei nei te da som e bedre*. Sliteneliten består av fem odelsjenter, og har som prosjekt å skildre hvordan det er å vokse opp i krisenes tidsalder.

Gjengen rocker i gang med dans og allsang når det allerede fra åpningslåten «Bondeoppgjør» blir introdusert fele i klassisk folkemusikk-stil. Fele som motvekt

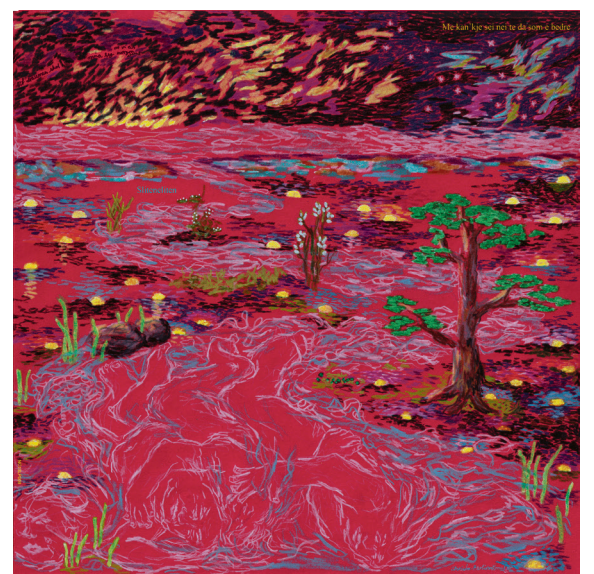
til mer rocka gitar og trommer farger albumet med et nostalgisk (til 1800-tallet) og polarisert lydbilde. Det er noe med å videreføre fortidens instrumenter inn i nåtidens låter som sitter godt i øret. I neste sang, «Deladeladela», blir det introdusert en svirrende tverrfløyte, som utfordrer den mer konkrete elektriske gitaren på best mulig måte.

Selv om fela har fått rollen som protagonist gjennom hele albumet, blir ikke sangene gjentagende. Blant de 14 sangene finner man både sanger som vekker et akutt behov etter å finne nærmeste dansegulv, og de som man nyter fra gyngestolen. Det skrikes høyt fra første setning i sangen «Leirduer i bur», og med instrumenter i samme sinnsstemning er det lett å bli revet med og bytte treskoa med et par dansesko. Og er du bare lysten på å lytte, introduserer sangen «Fylgj strauem» et møte med noen trillende lette pianotoner – over en bakgrunn av dype og utforskende lyder – som utover sangen akkompagneres med en lett tromme og en trist stemme. Sangen inviterer til mimring, men ikke nødven-

digvis til en fjern fortid.

For selv om Sliteneliten kan minne om bandene Amtmandens døtre og Veslefrikk, er de tydelige på at de ikke vil fremstå som et band hvis lengsel etter den gode fortid er hovedtema. Flere av sangene løfter et speil mot samtiden, med tematikk som nedleggelse av den lokale Kiwi-butikken, lange arbeidsdager og Barbie som ideal for unge. Humor har de også. I sangen «Jobb te meg» kritiserer de jobbuniversets høye krav: «Eg vil bidra med litt / men min CV e'kke verdt en dritt/ haksje utdanning / haksje jobba så my/ hadde angst og måtte søke ly».

Man kan kanskje bli litt skremt når man hører at et politisk, feministisk folkrock-band skal slippe album på dialekten sin, med fele og fløyte som hovedinstrumenter. Den frykten kan man legge fra seg. I til-

legg til at albumet er godt produsert, er det produsert kun av kvinner. Med mangt av solide traller og toner, er *Me kan'kje sei nei te da som e bedre* et album av god kvalitet og stor lyttbarhet. Heia Sliteneliten!

Freyja Eikrem Ims

anmeldelser@universitas.no

Ukas anbefaling

Løp ut i regnet

Hvem: Den fastgrodde student Hva: Regnstorm Hvorfor: Du kan alltid bli bedre!

Sånn i overført betydning. For 20 år siden hadde jeg et forbilde. Hun het Lotta og bodde i Bråkmakergata, og var ofte sur og dessuten lillesøster. Lotta fikk ikke alltid bli med storesøsknene på ting fordi hun var liten. Da tok Lotta affære. Hun hadde lært at blomster trengte regn for å vokse, og stilte seg logisk nok ute i hagen en regnværsdag for å vokse selv. Jeg tror vi alle kan lære litt av Lotta. Nå ser jeg ikke noe poeng i å vokse hverken i høyde eller alder, men vi må være litt

flinkere på å ta til oss næring for å modne som mennesker. Ta aktive valg for å bli litt bedre. Ikke tro du allerede kan noe eller er noe. Men du kan faktisk bli noe! Gjør som Lotta: Løp ut i regnet, frys litt, legg deg på en spikeramme, les Tolstoj eller donér ti prosent av studiestøtten til bistand. Samma hva, bare gjør noe. La deg rikke litt fra den formkaken du har blitt.

Sofie Kristine Flydal, kulturredaktør i Universitas

Ukas advarsel

Den viktigste kampen

Hvem: For mange Hva: Dystopi Hvorfor: Godt spørsmål

En sjelden gang er det mulig å få øye på dem. Karakteristiske frisyre, totebags med motiverende slagord og et kunnskapsnivå ingen andre er i nærheten av. Mindre viktige temaer som krigen i Ukraina, menneskerettighetsbrudd i Iran og den humanitære krisen i Jemen havner naturlig nok i skyggen av de virkelig store problemene: malerier fra 1800-tallet, «enorme» karakterer i en fiktiv sjokoladefabrikk og 15 år gamle tvitringer. Bare vent til de finner ut hva fienden

til Mikke Mus heter. De karrer seg til noen demonstrasjoner en gang iblant, før de på mirakuløst vis fordufter i det sekundet mediedekningen roer seg. De er ekstremt tolerante, aksepterende og solidariske - så lenge meningene ikke utfordres. Da våkner udyret. Pass på!

Anders Ihle Tovan, journalist i Universitas

Sitt ned og hold kjeft

ILLUSTRASJON: TOBIAS SCHILDMANN MANDT

Feminismen er i vinden i disse dager, med sine paroler, sine stridigheter og sin kampånd. Så det aller mest brennende spørsmålet er selvfølgelig: Hvor er vi gutta oppi det hele? Dette er en anmeldelse av menns oppførsel på kvinnedagen.

Menn på kvinnedagen

Hva: Sutring

Hvem: Gutta boys

Når: Nå

Det er den tida på året igjen. Tida hvor vi hardtarbeidende og handlekraftige menn blir trykket ned i bakgrunnen og nektes sjansen til å uttale oss om viktige politiske saker som angår oss dypt, for eksempel gratis bind og tamponger på studiesteder, abort og hormonell prevensjon. Det er i disse dager at vi blir irettesatt av hårete, aggressive kvinner med nesering, bare fordi vi er født menn, og med det har et medfødt behov til å hevde oss i forsamlinger, til tross for at det kanskje, teknisk sett, strengt tatt, bare kanskje, ikke er vår tur til å snakke. Nei, woke-kulturen stopper ikke oss: Vårt naturlige behov for å uttrykke sterke meninger skal oppfylles også 8. mars.

Noen har baller nok til å ta grep. Ta for eksempel det modige advokatfirmaet Bull & Co, som 8. mars 2021 publiserte følgende melding på sin Facebook-vegg: «I Bull hadde vi ikke hatt en så god kjønnsbalanse og en så likestilt kultur uten at mennene også aktivt hadde

motivert, støttet og heiet, tatt ut pappaperner, hentet i barnehagen og stått opp for like muligheter. Så i dag ønsker vi å gi en ekstra hyllest til alle mennene i Bull som hver dag bidrar til at vi har en likestilt og inkluderende kultur! Tusen takk <3 <3 <3». Tenk å ha så enorme baller at man tør å dele en slik subversiv melding på kvinnedagen! Tusen takk skal dere ha selv.

Eller ta for eksempel Atle (54), som undertegnede selv intervjuet på Bob's Pub kvinnedagen 2022, en tirsdag, som hadde dette å si: «Kvinnedagen begynner å bli litt avleggs. Det var ingen som gratulerte meg i går, det var jo mann-dag!» Tar du den? Fordi kvinnedagen var på en tirsdag i fjor, skjønner du? Skjønner du eller? Hvilken humor! Hvis det ikke er lov for oss gutta å spøke sånn på kvinnedagen, når er det egentlig lov? Dere humorløse, frigde kvinner stopper ikke oss fra å være lættis.

Et siste eksempel: våre modige kommentarfeltherrer på Twitter og Facebook. Dette er dagen, tapre soldater. Dette er dagen hvor du tvitrer gjentatte ganger at menn faktisk også har problemer, faktisk, og svarer på kvinners twittertråder om kvinnesaker med en liten,

sutrete kommentar og avslutter med emojien 🤔🤔🤔. Det er nå du drar på etterfesten etter kvinnenetog og prøver å sjekke opp brisne, feirende kvinner. Kvinnedagen i år er jo på en ONS-dag, ikke sant. ONS, hehe. Det står for «one night stand», om du ikke visste det. Hehe 🤔🤔🤔

Okei, okei. Fra spøk til revolver: dette er kanskje en liten overdrivelse. Men det er ingen overdrivelse å si at et latterlig høyt antall menn bruker kvinnedagen til å kverulere. Som hele tiden jamrer over at det ikke finnes noen mannsdag (forresten, det gjør det, det er 19. november), eller at menns problemer alltid blir tilsidesatt til fordel for kvinners. Joda, det er sant: det finnes kampsaker for menn. De kan vi slåss alle andre dager i året. Men nå, prøv å finne det lille, sympatiske beinet inni deg og gjør en knøttliten innsats. Du trenger ikke gå i toget. Du trenger ikke å kalle deg feminist (selv om det hadde supert). Alt du trenger å gjøre er å holde litt kjeft.

Harald Nordbø

anmeldelser@universitas.no

Kulturkalender uke 10 & 11

10/3-11/3 Havstrøm 2023

Musikkfestivalen Havstrøm satser på unge, lovende og ikke minst albumaktuelle artister. Er du interessert i hva det unge musikk-miljøet ha å by på, ta turen til Salt.

Hvor: Salt
Festivalpass: student 550 kr, ordinær 700 kr
Dagspass: student 325kr/ ordniær 425kr

FOTO: MARIUS MANDAL

15/3-18/3 Oslo humorfest 2023

Årets happening for humornørds går av stabelen på Salt! Her finner du revy, musikal, impro og standup. Du kan velge mellom å kjøpe dagspass eller å velge ut enkeltforestillinger.

Hvor: Salt
Pris: Dagspass 450 kr student, 500 kr ordinær

FOTO: LANT AV ARABISKE FILMDAGER

15/3-19/3 Arabiske film dager 2023

Interessert i arabisk film? Arabiske film dager byr på rundt 24 filmer fra og om den arabiske verden og noen arrangementer attpåtil.

Hvor: Hele byen
Pris: 850 kr festivalpass, 700 kr klippekort til seks filmer

Genanse og (u)sannferdighet

Denne uka sier noen justuderer at Dag Solstad er deres fiende! Og at han ikke kan beskrive kvinnelige karakterer. Hva!?

Ad notam har tatt en prat med Elias Rukla, selve hovedmannen i Solstads «Genanse og verdighet». Han er svært fortumlet over beskyldningene.

– Det er virkelig ingen som forstår litteraturen lenger, sier Rukla mens han slår i stykker en fullt fungerende paraply.

Lektor Rukla ser seg brydd rundt. Han er tydelig skuffet over den ikke-gode samtalen med Ad notams kvinnelige utsendte.

– Men er det ikke litt usannsynlig at den eneste kvinnen i din historie bare overtar deg som ektemann

da hennes mann og din beste-venn forsvinner?

Elias Rukla ser ikke ut til å forstå spørsmålet, men forteller at denne kvinnen er pen.

– Litt for pen for hennes eget beste, legger han til.

– Men har ikke hun noen egen vilj-

Ad notam rekker ikke å fullføre spørsmålet før Rukla slenger fra seg den ihjelslåtte paraplyen og vandrer vekk på leting etter den gode, mannlige samtale.

Av Flyvern

Ukas studentvin

PEISVARM RØDVIN: Denne uken fant vi et historisk kle-nodium bakerst i et skap på kontoret. Hvor vinen kom fra er det ingen som vet. Eller jo, den er fra Rioja i Spania. Vinen vi drakk har rukket å bli 5 år gammel, men den skal nok heller drikkes ung. Nå er 2021-årgangen av denne vinen tilgjengelig på polet og den er nok bedre enn den vi drakk. Vinen lukter av mørke tørkede bær, krydder og litt ubestemmelig av røkt spekeskinke. Denne kan du med glede kjøpe og kjøre til vårens barbecue eller påskelammet, men pass på at den er fersk fra polet og ikke støvete og gjenglemt bak et skap på hytta. Med tid forsvinner ofte fruktaroma og det vil utvikle seg andre mer komplekse aromaer. Billig vin har som regel litt frukt, men ikke nok til å tåle tidens tann. Jeg lover å si ifra når jeg anmelder noe dere kan lagre.

Faustino VII 2018

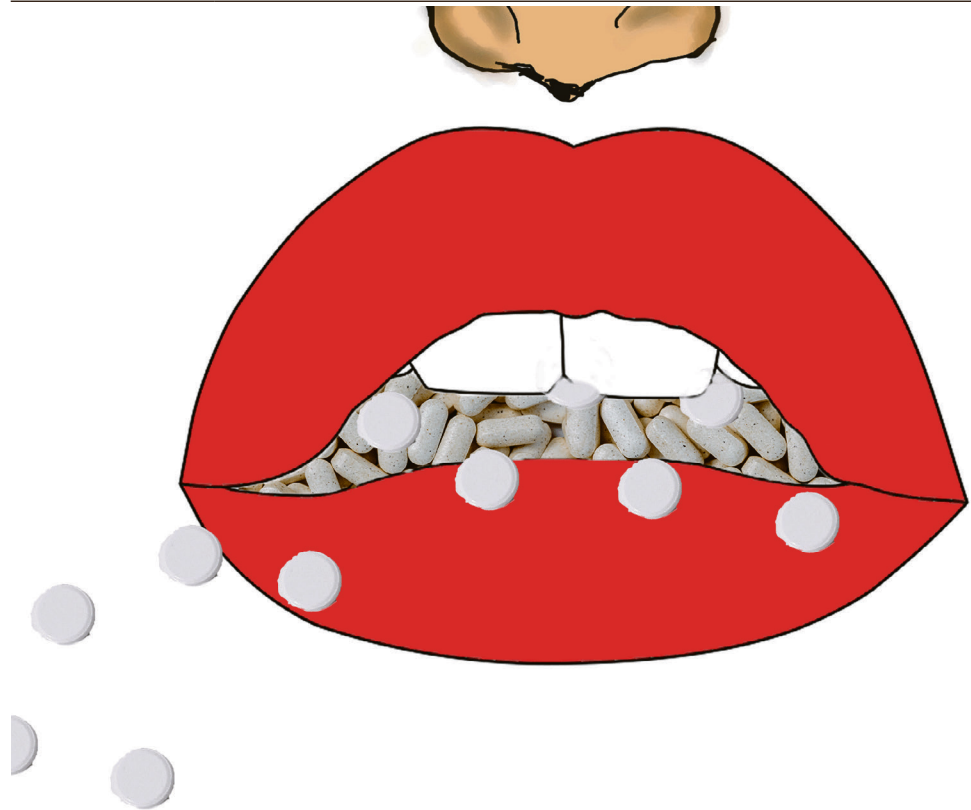
Varenr: 139301

Område: Rioja, Spania

Alkohol: 13 prosent

Pris: 134,90 kroner

Vin vurderingen skjer i samråd med redaksjonen i Universitas.

P-pille-overdose

Prevensjonsmidler kan oppleves som uendelig lange papirer med bivirkninger man ikke orker lese og et uant antall alternativer. Vi har ringt Blinderns trofaste langer for å bli klokere.

[Ring... ring...]

– Hei, du er kommet til Vitusa-potek Blindern.

– Hej, det är Petra Pilla som ringe, jag har några frågor om prevention.

(Mennesket i andre enden forstår ikke svensk og gir telefonen videre).

– Hallo, det er Åse, du hadde noen spørsmål?

– Hur många p-pillar är för många att ta?

– Du skal bare ta én per dag.

– Én?! Aha, jag tog femton her om dan.

– Du tok femten!?

– Aa, jag tyckte dom smakade så

gott. Kommer jag att få många bivirkningar?

– Da får du ringe giftinformasjonssentralen, det kan ikke jeg svare på.

– Så det är för många alltså?

– Det får de vurdere. Vil du ha telefonnummeret?

– Nej, det är ok, jag känner mig fin.

– Ja da får du ta ansvaret.

– Men jag börjar bli lite trött på biverkningarna jag får av min prevention, så jag undrar om det finns någon prevention som min kille kan ta?

– Kun fysiske, som kondom.

– Men om vi väljer att inte an-

vända någon prevention, min far-mor lärde mig att månfaserne hade mycket att säga, är det sant?

– Det er nok veldig usikkert, sier de som kan dette.

– Jag läste nånstans at hormoner kunne va lite farliga. Min granne är mormon, måste jag vakta mig för honom också?

– Jeg tror det kan være litt vanskelig for oss å svare på, det finnes mange rådgivningstjenester som nok kan guide deg litt bedre.

– Vill du värdera din ställning som Erna Solbergs värsta fiende?

– Hva snakker du om nå?

– Vi snallast!

KVISS-CORBIN

- Lise Klaveness driver nå en valgkamp, men hva stiller hun til?
- Natalia Gavriļiņa gikk nylig av som statsminister, men i hvilket land?
- Hvor mange land grenser Moldova til?
- I hvilket land ligger det høyeste fjellet i Europa som verken er del av Kaukasus eller Alpene?
- Olympos er navnet på to europeiske fjell som begge er høyeste topper i sine respektive land, men hvilke to land er det snakk om?
- Hva heter militærøvelsen som startet mandag 6. mars i Nord-Norge?
- Hamp er en plante som ofte brukes til blant annet tau og ble kategorisert av den nå kontroversielle naturforskeren Carl von Linné, men hva er det latinske navnet?
- I fjor sommer slo Thailand seg til rekken av

land som legaliserte rekreasjonell bruk av cannabis, men hvor mange land står det nå på listen?

- Hva heter reggae-artisten som blant annet er kjent for låten «Legalize It» fra 1976?
- Hvor ofte avholdes en biennale?
- Hva er Venezia-biennalen?
- Hvem av disse regnes ikke som dadaist: Joan Miró, André Breton, Marcel Duchamps, Max Ernst eller Tristan Tzara?
- Ranger disse arkitektoniske periodene fra eldst til yngst: Funksjonalisme, gotisk, bysantisk og historisme.
- I hvilket lands revolusjon var Emiliano Zapata og Pancho Villa sentrale figurer?
- I hvilket av disse landene kan man ikke dømmes til døden: USA, Kina, Japan, Iran, Somalia eller Etiopia?
- Fra hvilken av Oslos bussruter kan du se

etterretningstjenesten: Haukåsen skole, Appelsintoppen og Tveita senter?

- Hvilket årstall er det snakk om: Nattklubben Whiskey A Go-Go åpner i Los Angeles, seks mennesker blir dømt til døden for å ha planlagt et attentat mot Charles de Gaulle, Alcatraz-fengselet blir stengt, Martin Luther King Jr. holder sin mest berømte tale, Munchmuseet åpnes, Dr. No har Norgespremiere på Eldorado kino, Quentin Tarantino blir født og Aldous Huxley dør.
- Hvilken norsk utøver tok hele fire gull under ski-VM i Planica?
- Norske utøvere slo også til i Istanbul under EM i friidrett der de vant medaljestatistikken. Nevn to av de tre som vant de norske gullmedaljene.
- Hva heter mangemilliardæren som eier Vålerenga Fotball AS?

av Gabriel Corbin-Arntzen, kvissmaster i Universitas

SVAR/DOM

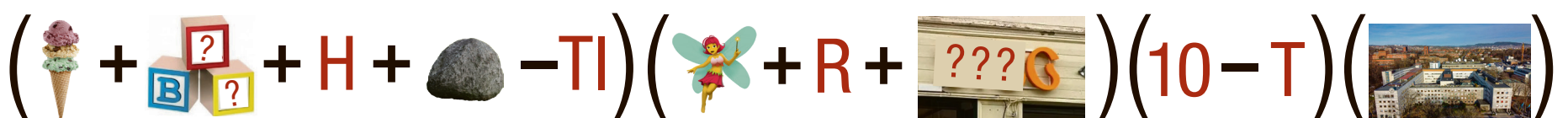
0-4. Exphil på Bali: Du kombinerer chille studier med sol og klamydia, og tar livet med ro. Det vises.

5-9. AST1010 – Astronomi: Du er smart nok til å utnytte systemet som gratispassasjer, men dessverre stopper det der.

10-14. Juss: Dette var bra, men det rakk ikke helt til topps ... Syt litt på Jodel.

15-20. Honours: WOW! Du er sååå flink!!! Gratulerer! Men så er det kanskje ikke så rart, siden du har egen seksjon i biblioteket?

Rebus

HINT: Innfluenser i vinden. Send løsning universitasdesk@gmail.com

FORRIGE LØSNING: «Trehus brenner best» Det klarte Regine A, Ali Baba, Gøran, Silje, Pizzalett, Maren og Marie!